

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-4-28 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 06-38/478-130
Karar Tarihi : 31.5.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Mustafa PARLAK
Üyeler : Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL, Prof.Dr. Nurettin
KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER : Murat AYBER, Bekir KOCABAŞ

C. ŞİKAYET EDEN : İhbar

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR :

- 20 - Es Nevtur Adi Komandit Şirketi (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ)
Nevşehir Adnan Menderes Şehirlerarası Otobüs Terminali Nevşehir
Temsilcisi: Av. Mehmet PARLAK
Strazburg Caddesi 16/27 Sıhhiye Ankara
- Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ)
(Yeni ünvanı Lüks Göreme Turizm - Recep ÖNCÜ)
Nevşehir Adnan Menderes Şehirlerarası Otobüs Terminali Nevşehir
- Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Limited Şirketi
Nevşehir Adnan Menderes Şehirlerarası Otobüs Terminali Nevşehir
Temsilcisi: Av. Mehmet PARLAK
- 30 - Strazburg Caddesi 16/27 Sıhhiye Ankara
- Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi.
(Yeni ünvanı Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.)
Bayrampaşa Büyük İstanbul Otogarı No.51-52 İstanbul
Temsilcileri: Av. Nedim Korhan ŞENGÜN, Av. Özlem EREZ.
- Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşletmeciliği ve Ticaret Limited Şirketi
Nevşehir Adnan Menderes Şehirlerarası Otobüs Terminali Nevşehir
Temsilcisi: Av. Mehmet PARLAK
Strazburg Caddesi 16/27 Sıhhiye Ankara
- 40 - Yeni Aksaray Seyahat Turizm ve Ticaret Limited Şirketi.
Temsilcisi: Av. Özgür Şinasi EKİCİ
Toros Sok. Deya Apt. No:25/A-13 Sıhhiye Ankara
- Yeşil Aksaray Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi.
Temsilcisi: Av. Özgür Şinasi EKİCİ

Toros Sok. Deya Apt. No:25/A-13 Sıhhiye Ankara

- Aksaray Birlik Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi.
Şehirlerarası Otobüs Terminali No:24 Aksaray

- Lüks Kent Turizm Uluslararası Taşımacılık Ticaret Limited Şirketi.
Belediye Otobüs Terminali No:28 Kayseri

50 - Halil İbrahim MIZRAK
Şehirlerarası Otobüs Terminali Kent Turizm Yazıhanesi Göreme – Nevşehir

E. DOSYA KONUSU: Nevşehir ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında faaliyet gösteren Es Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti., Lüks Kent Turizm Seyahat Ltd. Şti. ve Halil İbrahim MIZRAK'ın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini, Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ve Nevşehirli Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini; Aksaray ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında faaliyet gösteren Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti, Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti, Aksaray Birlik Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmedikleri.

F. İDDİALARIN ÖZETİ : İddialar, Nevşehir'de yerleşik otobüs işletmecisi teşebbüslerin fiyatlarını birlikte belirledikleri, ayrıca 2005 yılı başında birleşerek aralarındaki rekabete kalıcı olarak son verdikleri savlarını içermektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: İhbar başvurusunun Kurum kayıtlarına 22.2.2005 tarih ve 1188 sayı ile girmesi üzerine hazırlanan 2005-4-28/İİ-05-M.O.A sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 10.2.2005 tarih ve 05-10 sayılı toplantısında görüşülerek 4054 sayılı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Karara istinaden hazırlanan 9.6.2005 tarih ve 2005-4-28/Ö.A.-05-M.O.A. sayılı Ön Araştırma Raporu Rekabet Kurulu'nca değerlendirilerek 13.6.2005 tarih ve 05-39/523-M sayılı kararla, Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti., Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş., Es Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Nevşehirli Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti., Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti., Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti ve Aksaray Birlik Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti'ne yönelik soruşturma açılmıştır. Soruşturma süreci içerisinde Rekabet Kurulu'nun 28.10.2005 tarih ve 05-75/1020 sayılı Kararı ile, Lüks Kent Turizm Seyahat Ltd. Şti. ve Halil İbrahim MIZRAK soruşturmaya dahil edilmiştir. Hazırlanan 12.12.2005 tarih ve S.R./05-10 sayılı Soruşturma Raporu, aynı Kanun'un 45. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'nun tüm üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ edilmiş; Soruşturma Raporunda, haklarında Kanun ihlali olup olmadığı tespit ve değerlendirilmesi yapılan on adet teşebbüsten 30 gün içerisinde yazılı savunmalarının gönderilmesi talep edilmiştir.

90

Taraflardan Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti., Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş., Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti., Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti., Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti, Aksaray Birlik Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti ve Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti. ikinci yazılı savunmalarını yapmışlar; vefat ettiği gerekçesiyle soruşturma bildirimi de Kurumumuza iade edilen Halil İbrahim MIZRAK'ın ise ilk yazılı savunması ve ikinci yazılı savunması alınamamıştır. İkinci savunmalarında birincisine nazaran farklılıklar bulunan teşebbüslerin savunmalarına yönelik

100 Soruşturma Heyetinin değerlendirmelerini içeren Ek Görüş Raporu 6.3.2006 tarihinde hazırlanmış, Kanun'un 45. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'nun tüm üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ edilmiştir. Taraflardan Metro Seyahat Taşımacılık San. Ve Tic. A.Ş.'nin yaptığı ek savunma 7.3.2006 tarih ve 1390 sayı ile Kurumumuza intikal etmiştir. Soruşturmanın diğer taraflarının ek savunmaya ilişkin 30 günlük süreleri 6.4.2006 tarihinde sona ermiştir; Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti, Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti. ve Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ)'nün ek savunmaları ise 7.4.2006 tarihinde Kurumumuz kayıtlarına intikal etmiştir.

110

14.4.2006 tarih ve 06-27/324-M sayılı Kurul kararı ile, sözlü savunma toplantısının 30.5.2006 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Anılan tarihte yapılan sözlü savunma toplantısının ardından Kurul, 31.5.2006 tarih ve 06-38/478 sayı ile nihai kararını vermiştir. Kurul'un nihai kararı, gerekçeli karar daha sonra tebliğ edilmek üzere 14.5.2006 tarihinde taraflara tefhim edilmiştir

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Soruşturma Heyetinde yer alan raportörler tarafından;

120

Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin ve Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'nin birlikte hakim durumda buldukları Nevşehir ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmet pazarında pazara yeni girecek teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırmak amacıyla ve bu sonucu doğuran bir şekilde birlikte davranış yoluyla hakim durumlarını kötüye kullanmakla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettikleri;

Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin aynı zamanda, komşu coğrafi pazardaki teşebbüsler ile coğrafi pazar paylaşımı ve rekabet koordinasyonunu amaçlayan ve bu sonucu doğuran bir anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği;

130

Es Nevtur Adi Komandit Şti (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti. ve Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ)'nün, Nevşehir ili merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmet pazarında rekabeti bozma amacı taşıyan birden fazla anlaşmaya taraf olmak suretiyle 14.1.2005 tarihine kadar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri;

140 Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti.'nin Göreme ilçesinde faaliyet gösteren teşebbüsler arasında yapılan anlaşmaya iştirak ettiği ve dolayısıyla, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği; firmanın, rekabet ihlali olarak değerlendirilen sözkonusu anlaşmaya taraf olmadığı yönündeki ilk yazılı savunmasındaki iddiasına ilişkin ispat yükünün Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti.'nde olduğu ve teşebbüsün anılan anlaşmaya taraf olmadığı kabul edilebilmesi için "firma kaşesini ihtiva eden rekabeti bozucu anlaşmanın Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti.'nin piyasadaki davranışlarını hiçbir surette etkilemediği"nin anılan teşebbüsce ispat edilmesi gerektiği;

150 Aksaray İli merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmet pazarında faaliyet gösteren Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti., Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin 2001 yılından bu yana rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmaya taraf olmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri;

Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin ayrıca, komşu coğrafi pazardaki teşebbüs ile coğrafi pazar paylaşımı ve rekabet koordinasyonunu amaçlayan ve bu sonucu doğuran bir anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri;

160 Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin bahse konu rekabet ihlaline öncülük etmiş olduklarının ve ihlale katılmayarak 4054 sayılı Kanun hükümlerine uymaya kararlı olan rakip teşebbüsün faaliyetlerini zorlaştırmak üzere komşu coğrafi pazarda hakim durumda bulunan Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti. ile 4054 sayılı Kanuna aykırı bir anlaşma imzalamalarının anılan teşebbüslerin ihlaldeki kusurlarını artırdığı;

170 4054 Sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerine aykırılık oluşturan anlaşmaya son verme çabası gösteren Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. 'nin aynı zamanda söz konusu anlaşmayı ilgili coğrafi pazardaki diğer iki teşebbüse oranla daha kısa süre uygulamış olmasının bu teşebbüsün ihlaldeki kusurunu azalttığı;

Halil İbrahim MIZRAK hakkında herhangi bir yasal işlem yapılmasına gerek bulunmadığı

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

190 İlgili ürün pazarı, haklarında önaraştırma yürütülen tarafların faaliyetleri dikkate alınarak “otobüs ile şehirlerarası yolcu taşıma hizmetleri” pazarı olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

200 Önaraştırmaya konu şehirlerarası yolcu taşıma şirketlerinin faaliyetlerini Nevşehir ve Aksaray merkezli hatlarda sunmaları sebebiyle ilgili coğrafi pazarlar “Nevşehir merkezli karayolu yolcu taşıma hatları” ve “Aksaray merkezli karayolu yolcu taşıma hatları” olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Değerlendirmeler

I.2.1. Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti., Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ) Hakkında

I.2.1.1. “Göreme Kasabası Otobüs Yazıhaneleri Ön Anlaşmasıdır” Başlıklı Anlaşma

210 Ön araştırma kapsamında Raportörler tarafından Nevşehir’de yapılan yerinde inceleme esnasında, Nevtur Turizm’in (Osman BUDAK imzasıyla), Göreme Turizm’in (Yüksel ÇİNER imzasıyla), Kapadokya Turizm’in (Ersin ULUDAĞ ve Yusuf DAĞDELEN imzasıyla) ve Kent Turizm’in (Halil İbrahim MIZRAK imzasıyla) kaşesinin bulunduğu “Göreme Kasabası Otobüs Yazıhaneleri Ön Anlaşmasıdır” başlıklı bir protokol bulunmuştur. Ön araştırma ve soruşturma safhalarında yapılan incelemeler sonucunda, anlaşmada imzası bulunan, Osman BUDAK, Yüksel ÇİNER, Ersin ULUDAĞ ve Yusuf DAĞDELEN adlı gerçek kişilerin her birinin, bağlı buldukları ana firmaların Göreme şubelerinde görevli olarak çalıştıkları öğrenilmiştir.

220

I.2.1.2. Geçerlilik Tarihi 1.2.2003 Olarak Tanımlanan “Protokol” Başlıklı Anlaşma

Nevşehir İlinde yapılan yerinde inceleme esnasında, Nevtur Turizm, Göreme Turizm ve Kapadokya Turizm arasında imzalanan ve 1.2.2003 tarihinden itibaren geçerli olacağı belirtilen bir anlaşma daha bulunmuştur. Söz konusu anlaşma ile

İstanbul-Nevşehir bilet fiyatı 30.000.000 TL (30 YTL) olarak belirlenmiş, ayrıca firmaların sefer sayıları ve sunacakları ikramlar da koordine edilmiştir.

230 **I.2.2. Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti. ve Halil İbrahim Mızrak Hakkında**

I.2.2.1. “Göreme Kasabası Otobüs Yazıhaneleri Ön Anlaşmasıdır” Başlıklı Anlaşma

240 Ön araştırma kapsamında Nevşehir’de yapılan yerinde inceleme esnasında, Nevtur Turizm’in (Osman BUDAK imzasıyla), Göreme Turizm’in (Yüksel ÇİNER imzasıyla), Kapadokya Turizm’in (Ersin ULUDAĞ ve Yusuf DAĞDELEN imzasıyla) ve Kent Turizm’in (Halil İbrahim MIZRAK imzasıyla) kaşelerinin bulunduğu “Göreme Kasabası Otobüs Yazıhaneleri Ön Anlaşmasıdır” başlıklı bir protokol bulunmuştur.

Anlaşmada Halil İbrahim MIZRAK’ın bağımsız bir teşebbüs olduğu şeklinde yorumlanabilecek ibare ve hükümler yer almaktadır. Örneğin, anlaşmanın 3. maddesine el yazısı ile “Halil İbrahim merkez firmadır” ibaresi eklenmiştir. Yine 5. maddesinde “Göreme Kasabasındaki merkez firma ve Halil İbrahim MIZRAK yukarıdaki şartlara uyacaklardır” hükmü yer almaktadır. Anlaşmanın 8. maddesinde ise, “Doğu ve Halep biletlerini Halil İbrahim satacak, doğacak karın yarısı havuza atılacaktır” hükmü bulunmaktadır.

250

I.2.3. Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti. Hakkında

I.2.3.1. 4054 Sayılı Kanun’un 4. Maddesi Kapsamındaki Tespit ve Deliller:

I.2.3.1.1 Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Ticaret Ltd. Şti. Yetkilisi ile Yapılan Görüşmeye İlişkin Bilgi Tutanağı:

260 Şirket Yetkilisi tarafından, raportörlerin, “Birleşmeden istediğiniz ekonomik neticeyi elde ettiniz mi?” şeklindeki sorusuna ilişkin olarak; “Hayır, elde edemedik... .Hatta Aksaray şirketleri olan Yeni Aksaray Seyahat ve Aksaray Birlik Nevşehir’den İstanbul’a 15 YTL’ye yolcu taşımaya başladılar. Biz bu durumdan dolayı mağdur oluk. Bu yüzden Nevşehir’den İstanbul’a yolcu taşıyan Yeni Aksaray Seyahat ile karşılıklı olarak Aksaray’dan ve Nevşehir’den Ankara ve İstanbul’a yolcu taşımama anlaşması yaptık. Özetle, Yeni Aksaray Seyahat’in Nevşehir’den yolcu almaması karşılığı biz de Aksaray’dan yolcu almıyoruz. Bu anlaşmayı sözlü olarak yaptık, protokole dökmedik” ifadesi kullanmıştır.

270

I.2.3.1.2. Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti., Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanan Sözleşme:

Görevli Raportörlerce yapılan yerinde incelemede, Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşletme ve Ticaret Ltd. Şti., Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Ticaret Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanmış bir sözleşme bulunmuştur.

I.2.3.2. 4054 Sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamındaki Tespit ve Deliller:

I.2.3.2.1. Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd. Şti. ile Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'nin Nevşehir İli Coğrafi Pazarında Birlikte Hakim Duruma Gelmesi:

280

Kurum raportörlerinin Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd. Şti. Yetkilisi ile yaptıkları görüşmeden ve Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'nin İlk yazılı savunmasındaki ifadelerden, Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş. ile Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti. arasındaki ilişkinin, 16.5.2003 tarihinde imzalanan acentelik sözleşmesi ile başladığı anlaşılmaktadır.

290

Nevşehir ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında, 14.1.2005 tarihi öncesinde, Es Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan Akkoç, Muharrem ERYILMAZ) Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti. ve Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), D1 yetki belgesiyle şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapmakta; Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti. ise F1 yetki belgesiyle ilgili ürün pazarında Metro Turizm adına acentelik hizmeti sunmaktadır. Öte yandan, Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin ortaklarından Mehmet ÖZBAY, sahip olduğu otobüsleri Metro Turizm'in Nevşehir filusunda sözleşmeli olarak çalıştırmaktadır.

300

14.1.2005 tarihine kadar süren birleşme sürecinde önce Es Nevtur Adi Komandit Şirketi (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti. ve Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), kendilerinde sözleşmeli olarak çalışan otobüslerin sözleşmelerini feshetmişlerdir. Bunun ardından, öz mal otobüslerinin bir kısmını Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'ne devreden söz konusu firma ortaklarına, Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin toplam 5.000.000.000 Türk Liralık ana sermayesini oluşturan Mehmet ÖZBAY ve Mustafa DURMUŞ'un sahip oldukları yüzer hisseden Lüks Göreme Turizm'in eski sahibi Recep ÖNCÜ'ye 48; Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti.'nin ortaklarından Tefvik KURTÇU'ya 10, Tefvik ORAL'a 10, Mustafa ARMAĞAN'a 10; Es Nevtur Adi Komandit Şti.'nin ortaklarından Muharem ERYILMAZ'a 48 olmak üzere toplam 126) hisse verilmiştir. Es Nevtur Adi Komandit Şti.'nin diğer ortağı İhsan AKKOÇ yeni şirketten hisse almamış, daha önce ortaklığı bulunmayan Ali AKKOÇ'a 10, Doğan AKKOÇ'a 10, Raşit DURMUŞ'a ise 10 hisse verilmiştir.

310

Yukarıda detayları sunulan hisse devirlerine paralel olarak, daha önce Es Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti. ve Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ)'de

320 otobüslerini sözleşmeli olarak çalıştıran otobüs sahipleri, Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti. ile yeni bir sözleşme yaparak bu firma ile çalışmaya başlamışlardır. Son olarak da daha önce sadece F1 acentelik yetki belgesi bulunan Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti., D1 şehirlerarası yolcu taşıma yetki belgesi almış; birleşme öncesinde D1 yetki belgesi bulunan diğer üç firma ise bu yetki belgelerini iptal ettirmişlerdir. Böylece, Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti., Nevşehirliiler Seyahat adıyla, hem Nevşehir merkez olmak üzere, İstanbul, Ankara, İzmir Antalya, Mersin, Çanakkale, Kayseri, Marmaris ve Hopa güzergâhlarında şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapmaya başlamış hem de Nevşehir merkezli Ankara, İstanbul ve Antalya güzergâhlarında faaliyet gösteren Metro Turizm'in acenteliğini devam ettirmiştir. 330 Öte yandan bu işlemin gerçekleşmesiyle Nevşehirliiler Seyahat, Nevşehir merkezli İzmir, Mersin, Çanakkale, Kayseri, Marmaris ve Hopa güzergâhlarında tek firma olarak kalmış; İstanbul, Ankara ve Antalya güzergâhlarında ise Metro Turizm ile beraber iki firma kalmıştır. Dolayısıyla 14.1.2005 tarihinde, Nevşehirliiler Seyahat ve Metro Turizm'in, Nevşehir ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında toplam %100'e varan pazar payıyla birlikte hakim duruma geldikleri noktasında herhangi bir şüphe bulunmamaktadır.

İlgili pazardaki bu durum, 2005 yılının Temmuz ayına kadar devam etmiş, bu süreç içerisinde pazara girmek isteyen teşebbüsler, terminalde boş yazıhane 340 bulunmadığı için pazara girememişlerdir. Bu yönde başvuru yapıp da Belediye'den olumlu yanıt alamayan teşebbüslerden birisi, Yeni Aksaray Seyahat olup, teşebbüs yetkililerinin konuyla ilgili ifadeleri önaraştırma aşamasında tutulan görüşme tutanaklarında yer almaktadır. Öte yandan, Nevşehir Belediyesi'nden alınan 7.11.2005 tarih ve 2947 sayılı yazıda da Nevşehir Adnan Menderes Şehirlerarası Yolcu Terminali'nde boş yazıhane olmadığı için mevcut şartlarda talep eden firmalara yazıhane tahsisinin mümkün olmadığı vurgulanmıştır.

Birleşme işleminin gerçekleştiği 14.1.2005 tarihinden yaklaşık altı ay sonra, 2005 350 yılının Temmuz ayında, Kent Turizm, Nevşehir Adnan Menderes Otogarında yazıhanesi bulunan Cemal YILMAZ ile anlaşarak ilgili ürün pazarında faaliyete başlamıştır. Böylece ilgili ürün pazarında, Nevşehirliiler Seyahat, Metro ve Kent Turizm faaliyet gösterir hale gelmiştir. Nevşehirliiler Seyahat İstanbul, Ankara, İzmir Antalya, Mersin, Çanakkale, Kayseri, Marmaris ve Hopa güzergahlarında faaliyet göstermekteyken; Kent Turizm İzmir, Antalya, Kayseri ve Marmaris güzergahlarında, Metro Turizm ise, İstanbul, Ankara ve Antalya güzergahlarında faaliyet göstermektedir. Kent Turizm'in pazara girişiyle Nevşehirliiler Seyahat ve Metro Turizm'in toplam %100'e varan pazar payı azalmıştır. Ancak Kent Turizm'in Nevşehir üzerinden geçen tüm otobüslerinin Kayseri'den kalktığı 360 dolayısıyla, sınırlı yolcu kapasitesi ile Nevşehir'den geçtiği hususu ile pazarın önemli bir kısmını teşkil eden İstanbul ve Ankara güzergahlarında halen sadece Metro Turizm ile Nevşehirliiler Seyahat'in faaliyet gösterdikleri hususu dikkate alındığında, Kent Turizm'in pazara girişinin, Metro Turizm ve Nevşehirliiler

Seyahat'in ilgili pazardaki birlikte hakim durum pozisyonunu değiştirmediği anlaşılmaktadır.

I.2.3.2.2. Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd şti. ile Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.ř.'nin Nevşehir ili Coğrafi Pazarındaki Birlikte Hakim Durumlarını Kötüye Kullanmaları:

370

- Nevşehir Adnan Menderes şehirlerarası Yolcu Terminali'ndeki Mevcut Durum ve Nevşehir Belediyesi ile Yapılan Yazışma:

Nevşehir Adnan Menderes şehirlerarası Yolcu Terminali'nde Raportörlerce yapılan yerinde incelemeler esnasında, anılan terminalde Metro Turizm'in ve Nevşehirliiler Seyahat'in yazıhanelerinin yanında, birtakım otobüs firmalarının tabelalarının asılı olduğu yazıhanelerin de var olduğu gözlenmiş; ancak yapılan incelemeler sonucunda söz konusu yazıhanelerin de esasında Nevşehirliiler Seyahat tarafından işletildiği tespit edilmiştir.

380

Soruşturma esnasında, Nevşehir Belediyesi'ne bir yazı yazılmış ve otogardaki yazıhanelerin mevcut durumu ve yeni firmaların Nevşehir Otogarı'na girip giremeyecekleri hususu sorulmuştur. Nevşehir Belediyesi'nden alınan cevabi yazıda halen Nevşehir Adnan Menderes şehirlerarası Yolcu Terminali'nde bulunan 16 yazıhanenin, iki tanesinin Es-Nevtur'da, dört tanesinin yine Es-Nevtur'un ortakları Muharrem ERYILMAZ ve İhsan AKKOÇ'ta, dört tanesinin Lüks Göreme Turizm'in sahibi Recep ÖNCÜ'de, iki tanesinin Metro Turizm'de, bir tanesinin Kent Turizm'in acenteliğini yürüten Cemal YILMAZ'da, iki tanesinin Kapadokya Turizm'de, bir tanesinin de sadece Kırşehir'e çalışan Ahmet AKYAR ve Ahmet şENCAN'da kiralık olduğu belirtilmiştir

390

Nevşehir Belediyesinin yazısında ayrıca, mevcut şartlarda Nevşehir Adnan Menderes şehirlerarası Yolcu Terminali'nde yazıhane açmak isteyen firmaların yer bulunmadığı için geri çevrilmek zorunda kalındığı; ancak firmaların şehir merkezinden yer kiralamaları halinde, sadece ara durak olarak kullanılması kaydıyla otogarda peron tahsisi yapılabileceği belirtilmiştir.

400

Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.ř.'nin yazılı savunmasında ise, firmalarının Nevşehir Adnan Menderes şehirlerarası Yolcu Terminali'nde yazıhane sahibi veya kiracısı durumunda bulunmadığı, Nevşehir Terminali'ndeki Metro Turizm Yazıhanesinin Metro Turizm'in acentası olan Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. şti.'ne ait olduğu belirtilmiştir. Bu bilgiler ışığında, Nevşehir Adnan Menderes şehirlerarası Yolcu Terminali'ndeki onaltı yazıhaneden ondördünün, halen Nevşehirliiler Seyahat'in kendisi veya ortakları tarafından kiralık olarak tutulduğu anlaşılmaktadır.

- Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. şti. Yetkilileri ile Yapılan Görüşmeye İlişkin Bilgi Tutanağı:

410 Öneri araştırma sürecinin devam ettiği 12.5.2005 tarihinde kurum rapor törlerinin Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. yetkilileri ile yaptıkları görüşmede, anılan şahıslar, "Nevşehir Belediyesi'ne, Nevşehir Otogarı'nda yazıhane açabilmek için yazılı bir talepte bulduk. Ancak, bize otogarda boş yazıhane olmadığı belirtilerek yardımcı olunamayacağı söylendi. Bize verilen yazılı belgenin bir örneğini size de sunabiliriz " demişlerdir..

I.2.4. Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.

420 **I.2.4.1. Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.Ş. ile Nevşehirli ler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti.'nin Nevşehir ili Coğrafi Pazarında Birlikte Hakim Duruma Gelmesi:**

Konuyla ilgili tespitler, Nevşehirli ler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti. ile ilgili bölümde sunulduğu için bu bölümde tekrar sunulmayacaktır.

I.2.4.2. Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.Ş. ile Nevşehirli ler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti.'nin Nevşehir ili Coğrafi Pazarındaki Birlikte Hakim Durumlarını Kötüye Kullanmaları:

430 Konuyla ilgili tespitler, Nevşehirli ler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti. ile ilgili bölümde sunulduğu için bu bölümde tekrar sunulmayacaktır.

I.2.5. Aksaray İli Merkezli Otobüs ile Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüsler:

I.2.5.1. Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. , Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. arasındaki Havuz Anlaşması:

440 Ön Araştırma sürecinde anılan teşebbüslerin yazıhanelerinde yapılan yerinde incelemeler esnasında, Aksaray'da yerleşik üç teşebbüsün sürdürmekte oldukları bir havuz anlaşmasının yürütülmesinde kullanılan bilgisayar donanımına rastlanmıştır. Havuz anlaşması uyarınca tarafların otobüslerinin hareket saatlerini birlikte belirlemelerinden elde edilen gelir de üç teşebbüs arasında paylaşılmak üzere havuzda toplanmaktadır.

450 Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti.'nin 11.5.2004 tarihinde yaptıkları ve rekabete son veren anlaşmada, taraflar rekabeti ortadan kaldıracaklarını ve söz konusu protokolü bozan tarafın güvenilir bir kişiye verilecek olan 100.000 (Yüzbin) Euro değerindeki senedinin karşı tarafa verileceğini kararlaştırmışlardır.

Konuya ilişkin tutanaklarda, otobüs şirketlerinin yetkilileri anlaşma yaptıklarını kabul etmektedirler. Rapor törlerin Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. yetkilileri ile birlikte düzenledikleri tutanakta şu ifadeler yer almaktadır: "2001

460 yılının Mayısında Yeşil Aksaray, Yeni Aksaray ve Aksaray Birlik olarak fiyat anlaşması yaptık. Ortak bir havuz kurduk. Kesilen biletlerin karı havuza atılıyordu ve yukarıda değinilen üç firma arasında (Aksaray Birlik Turizm ve Nakliye Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, Yeşil Aksaray Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi ve Yeni Aksaray Seyahat Turizm ve Ticaret Limited Şirketi) eşit olarak paylaşılıyordu. Bu durumdan gayet memnunduk”.

470 2001–2005 yılları arasında yürütülen işbirliği, Aksaray Birlik firmasının yetkilileri tarafından da doğrulanmaktadır. Nitekim, Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. yetkilileri ile yapılan görüşmede, raportörlerin “2001–2005 yılları arasında havuz sistemi nasıl işliyordu?” şeklindeki sorusuna yetkililer, “Her firma ayrı yazıhanelerde ayrı biletlerle çalışıyordu, ancak firmaların bilgisayarları birbirine bağlı idi. Her firmada biriken para, havuza aktarılıyor ve üç firma arasında paylaşılıyordu” yanıtını vermişlerdir. Öte yandan, Aksaray Birlik firmasının yetkilileri, firmalarının 11.5.2004 tarihinde Yeşil Aksaray ve Yeni Aksaray ile protokol imzalayarak havuz sistemine dahil olmasının sebebinin “O dönemde yeni otobüs almıştık, zor durumdaydık. Yeni Aksaray ve Yeşil Aksaray, havuza girmememiz halinde fiyat düşürmekle bizi tehdit etti. Dolayısıyla havuza katılmak zorunda kaldık.” şeklinde açıklarken, 2005 yılının Şubat ayında havuz sisteminden ayrılmasının sebebinin ise, “...Bir dönem biz de havuz uygulaması içerisinde bulunduk. Ancak servisimiz de diğerlerinden daha kaliteli idi. Havuz uygulamasında bizler bu farkımızı ortaya koyamıyorduk. Bizler hizmette rekabet etmek istiyoruz ve firmamıza güveniyoruz ancak havuz sisteminde bu mümkün olmuyor...Belirttiğim gibi, havuz sisteminde Yeni Aksaray ve Yeşil Aksaray çok kötü bir servis sundular ve bizlerin de imajını zedelediler. Bu dönemde pek çok müşterimizi kaybettik. Bu yüzden havuzdan ayrıldık.” şeklinde ifade etmişlerdir.

480 Aksaray Birlik Tur. Nak. San. Ve Tic. Ltd. Şti. havuzdan 2005 yılının şubat ayında ayrılmasına rağmen, Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. havuz uygulamasına devam etmişlerdir.

490 Konuyla ilgili olarak, düzenlenen tutanaklarda otobüs şirketlerinin yetkilileri havuzun Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında devam ettiğini kabul etmektedirler. Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. yetkilileri ilgili tutanakta aşağıdaki ifadelerde bulunmuşlardır: “... Şu anda havuz uygulamamız devam edememektedir. Çünkü Aksaray Birlik rekabet etmektedir. Ancak, havuz uygulamamız devam etmemesine rağmen, bizler Yeşil Aksaray ve Aksaray Seyahat olarak birlikte hareket etmekteyiz ve zararımızı azaltabilmek için Aksaray Birliğe karşı tek araba kaldırmaktayız.”

500 Dosya mevcudu bilgilere göre, yapılan yerinde incelemeler sırasında, hakkında önaraştırma yapılan taraflarca özel bir “bilgisayar sisteminden” bahsedilmiştir. Aynı konuda, Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. yetkilileri ile düzenlenen tutanakta aşağıdaki ifadeler yer almaktadır: “... Konya’dan programcı bir arkadaş çağırdık, bizim için özel bir program yazdı. Her firma kendi yazıhanesinde bulunan bilgisayarlara bu programı yükledi ve bilgisayarlar network (ağ)

kablosuyla birbirine bağlandı. Bu bilgisayar programı ve bilgisayarların birbirlerine bağlanması suretiyle bilet hangi firmadan kesilirse kesilsin, her firmadan kesilen biletler görülebilmekteydi ve karımızı yani havuzda biriken parayı anlık olarak görebiliyorduk. Sistemimiz gayet güzeldi ve Türkiye’de bu uygulamayı ilk biz yaptık...Bu program halen, şu anda Aksaray Seyahat ve Yeşil Aksaray’ın yazıhanelerinde çalışmaktadır.”

510 **I.2.5.2. Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti., Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Nevşehirli Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanan Sözleşme:**

Görevli Raportörlerce yapılan yerinde incelemede, Nevşehirli Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti., Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Ticaret Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanmış bir sözleşme bulunmuştur.

520 Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti.’nin temsilcileri, ile yapılan görüşmede, taraflar, Nevşehirli Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti. ile pazar paylaşımı anlaşması yaptıklarını kabul etmişler ve *“Nevşehir Belediyesi’ne, Nevşehir Otogarı’nda yazıhane açabilmek için yazılı bir talepte bulunduk. Ancak, bize otogarda boş yazıhane olmadığı belirtilerek yardımcı olunamayacağı söylendi. Bize verilen yazılı belgenin bir örneğini size de sunabiliriz. Bu durum üzerine Nevşehir Turizm ile karşılıklı olarak Aksaray ve Nevşehir’den otobüs kaldırmama kararı aldık. Diğer bir ifadeyle biz Nevşehir’den yolcu almıyoruz, Nevşehir Turizm de Aksaray’dan yolcu almıyor. Bu sözlü anlaşmayı henüz protokol olarak hazırlamadık. Bu anlaşmayı bir yerde, Nevşehir’de yazıhane açamadığımız için yapmak zorunda kaldık”* ifadesini kullanmışlardır.

530 Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.’nin temsilcisi ile yapılan görüşmede ise, raportörlerin *“Kayseri arabanız Nevşehir’den geçiyor. Nevşehir’den yolcu indirip bindiriyor musunuz?”* şeklindeki sorusuna, *“Nevşehir Turizm ile karşılıklı olarak anlaşık. Nevşehir Turizm ile Yeşil Aksaray ve Yeni Aksaray olarak birlikte birbirimizin otogarına girmeme ve sefer düzenlememe kararı aldık. Aksaray Birlik bu anlaşmanın dışındadır.”* şeklinde cevap verilmiştir. Söz konusu görüşmede şirket temsilcisi, anılan anlaşmanın yazılı hale getirildiğini de belirtmiştir.

I.3. Savunmalar

540 **I.3.1. Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti., Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ) ve Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ)’ın Savunmaları**

I.3.1.1. İlk Yazılı Savunmaları

Teşebbüslerin temsilci tarafından Kurum’a gönderilen ilk yazılı savunmalarda, kararda bahsedilen ve dosyada yer alan bilgi ve belgelerden bir suret almak amacıyla Kuruma başvurulduğu, ancak herhangi bir cevap alınamadığı ve bu suretle savunma haklarının sınırlandırıldığı ileri sürülmektedir.

550

Söz konusu savunmalarda ayrıca, soruşturma usulü ve soruşturmacının ifade alma sırasında kullandığı taktik ve diğer yöntemlerin hukuka aykırı olduğu ileri sürülmekte, dosyada bulunan tüm ifade ve beyanlara itiraz edilmekte, raportörlerin ifade sırasında yönlendirme yapmış oldukları, oluşa uygun olmayan beyanları el yazısı ile yazmış oldukları ve imza ettirdikleri iddia edilmektedir.

560

Savunmalarda devamlı, soruşturma sırasında müvekkil şirketler adına yapılan açıklamalar ile sunulan belgelerin şirketi temsil yetkisi olan kişilerce mi yoksa bu hususta yetkisi bulunmayan kişilerce mi yapıldığının tartışmalı olduğu belirtilmekte ve soruşturmaya konu olan hususların müvekkil şirket tarafından gerçekleştirildiği kabul edilse dahi, yapıldığı iddia edilen fiyat anlaşmalarının uygulanmadığı iddia edilmektedir.

Savunmalarda ayrıca, Kara Taşımacılığı sektöründe Ulaştırma Bakanlığı'nın fiyat belirleme yetkisinin bulunduğu ileri sürülmekte ve konuyla ilgili değerlendirme yapılırken bu hususun da dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir.

570

Tarafların savunmalarında son olarak, soruşturma konusu iddialara konu olan eylemlerin Nevşehir ili'nde gerçekleştiğinden hareketle, bölgenin küçüklüğüne ve ihlalin boyutuna dikkat çekilmekte ve hissedilir derecede etkinin oluşmadığı gerekçesiyle müvekkileri aleyhine herhangi bir cezai işlem tesis edilmemesi talep edilmektedir.

I.3.1.2 İkinci Yazılı Savunmaları

580

Teşebbüslerin temsilcisince yapılan ikinci yazılı savunmalarda, ilk yazılı savunmalarda ifade edilen hususlara ek olarak, soruşturma raporunun taraflara tebligatında rapor ekinde yer alan ve ticari sır niteliği taşımayan birtakım belgelerin kendilerine gönderilmemesinin taraflarının savunma hakkını kısıtladığı iddia edilmektedir.

Savunmalarda ayrıca, soruşturma raporundaki iddialara dayanak teşkil eden belge ve delillerin ne şekilde, nereden elde edildiğinin belirli olmadığı iddia edilmektedir.

I.3.2. Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin Savunması:

590

Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti., Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ) ve Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ)'ın temsilcisi aynı zamanda Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin temsilcisi olup, Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti adına yapılan savunmalar, Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti., Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ) ve Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ)'ın savunmaları ile aynı içeriğe sahiptir. Dolayısıyla, Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti.'nin savunmaları burada tekrar edilmeyecektir.

I.3.3. Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'nin Savunması

600

I.3.3.1. İlk Yazılı Savunma

Şirket temsilcisi tarafından imzalanan savunmada, soruşturmaya dayanak teşkil eden deliller taraflarına sunulmadığı için savunma haklarının önemli ölçüde sınırlandırıldığı öne sürülmüş Avrupa Birliği'nden, "AEG - Telefunken v. Commission", "ICI-Solvay" ve "Soda Ash" davalarına atıfta bulunulmuştur. Temsilciye göre, dosyada olduğu belirtilen bilgi ve belgelere dayanılarak, müvekkil aleyhine karar oluşturulması hukuka aykırı olacaktır. Yasanın 44/3. fıkrası gereği, ilgili belgeler kurum kararına dayanak yapılamaz.

610

Savunmada devamla, taraflarına gönderilen soruşturma tebligatında herhangi bir delil ve değerlendirmenin bulunmadığı belirtilmekte, Nevşehir Terminali'nde herhangi bir yazıhanenin sahibi veya kiracısı değilken ve ilgili pazarda sadece Ankara, Antalya ve İstanbul güzergahlarında faaliyet gösterirken firmalarının birlikte hakim durumda bulunduğu ve bu hakim durumu kötüye kullandığı iddiasının hukuki dayanaktan yoksun olduğu ileri sürülmektedir.

620

Yazılı savunmada devamla, müvekkil şirketin Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti. ile bu şirketin henüz kendi adına taşıma yapma yetkisinin bulunmadığı 16.5.2003 tarihinde acentelik sözleşmesi imzaladığı belirtilmekte, soruşturma kapsamındaki iddiaların aslında Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin daha sonraki faaliyetlerine ilişkin olduğuna değinilmekte, müvekkil şirketin acentesinin kendi iç işleyişi ve idari kararlarıyla ilgilenmediği ve ilgilenme yükümlülüğünün de bulunmadığına dikkat çekilmekte ve Nevşehirliiler Turizm'in gerçekleştirmiş olduğu bir işlemde dolayı sırf acentelik ilişkisi var diye müvekkilinin sorumlu tutulamayacağı ileri sürülmektedir.

630

I.3.3.2. İkinci Yazılı Savunma

Teşebbüsün ikinci yazılı savunmasında, soruşturma raporundaki iddiaların hukuki dayanaktan yoksun olduğu iddiasının yanında, soruşturma raporunda Metro Seyahat'in süregiden diğer soruşturmalarda da tahkikat kapsamında olduğunun belirtilmiş olmasından hareketle, soruşturma raporunun objektiflikten uzak ve son derece ön yargılı olduğu ileri sürülmektedir.

640

Savunmada ayrıca, Metro Seyahat'in akit serbestisine sahip olduğuna vurgu yapılmakta ve Metro Seyahat'in Nevşehirliiler Seyahat ile olan ticari ilişkisini yasaklayan herhangi bir Kanun hükmünün bulunmadığı ileri sürülmektedir.

Teşebbüsün, Kurum raportörleri tarafından hazırlanan Ek Görüş'e ilişkin cevabı da alınmış olup, sözkonusu yazıda Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'nin

Nevşehir ilinde faaliyet gösteren teşebbüsler arasındaki oluşuma taraf olmadığına değinilmiş ve teşebbüslerinin Nevşehirililer Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin yolcu taşıma faaliyetine başlayarak kendilerine rakip duruma geldiği dönemde de Nevşehirililer Seyahat ile olan acentalık ilişkisini sürdürmesinin sözleşme serbestisi çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

I.3.4. Lüks Kent Turizm Seyahat Ltd. Şti.'nin Savunması

650

Teşebbüs tarafından gönderilen ilk yazılı savunmada, Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti.'nin Göreme Kasabasındaki yetkili acentesinin 23.8.1999 tarihinden bu yana Ali ULUDAĞ olduğuna dikkat çekilmiştir.

660

Teşebbüsün ikinci yazılı savunmasında, taraflarının soruşturma kapsamına alınmasına neden olan "Göreme Kasabası Otobüs Yazıhaneleri Ön Antlaşmasıdır" başlıklı ve bir dizi rekabet ihlali içeren anlaşmanın kendilerini temsile yetkili olmayan bir şahısça imzalandığı, o şahsın kullandığı kaşenin Lüks Kent Turizm kaşesinden bir bakışta ayırt edilebileceği ve kendilerinin bu anlaşmadan haberdar olmadıkları ileri sürülmüş, haberdar olmadıkları ve kendilerini bağlamayan anlaşma hükümlerinin şirketleri tarafından uygulanmadığının da bilet numunelerinden görülebileceği belirtilmiş ve fiyat anlaşmasına konu hattın kendi iş hacimleri içinde kayda değer bir payı olmadığına vurgu yapılarak şirketlerinin bu kadar sınırlı sayıda bilet için bir fiyat anlaşmasına katılmasının ticari hayatın doğal akışına aykırı olacağı savunulmuştur.

I.3.5. Halil İbrahim MIZRAK

670

Halil İbrahim MIZRAK'ın soruşturma tebligatı, kendisinin vefat ettiği gerekçesiyle Kurumumuza iade edilmiş olup, savunması alınamamıştır.

I.3.6. Aksaray Birlik Tur. Nak. San. Ve Tic. Ltd. Şti.'nin Savunması

680

Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin ilk yazılı savunmasında özetle, Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin soruşturmaya konu havuz uygulamasına, ilgili pazarda faaliyet gösteren Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. ünvanlı firmaların tehdit ve baskıları sonucunda zorunluluk icabı taraf olduğu ileri sürülmekte, bu durumun kendileri tarafından defalarca ilgili makamlara iletildiği belirtilmekte ve baskı ve zorlama sonucu sözkonusu havuz anlaşmasına taraf olan teşebbüslerinin, 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiğinin ileri sürülemeyeceği ifade edilmektedir.

Teşebbüsün ikinci yazılı savunmasında da ilk yazılı savunmasındaki hususlar tekrar edilmiştir.

690 **I.3.7. Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin Savunmaları**

700 Teşebbüslerin temsilcisi tarafından sunulan savunma dilekçelerinin esasa ilişkin bölümünde ağırlıklı olarak, nüfus yönünden küçük bir il olarak kabul edilebilecek Aksaray'ın coğrafi konumu itibariyle, değişik güzergahlarda faaliyet gösteren otobüs firmalarının uğrak yeri olduğuna ve bu durumun Aksaray merkezli faaliyet gösteren otobüs firmalarını zor duruma düşürdüğüne dikkat çekilmekte, bu şartlar altında müvekkillerinin bir havuz anlaşması yapmak zorunda kaldıkları ifade edilmekte ve sözkonusu anlaşmanın da Rekabet Kurumu uzmanlarınca tespit edildiği tarihten itibaren sonlandırıldığı ileri sürülmektedir.

Savunmada ayrıca, "Nevşehir'de yerleşik otobüs firmaları ile imzalanan anlaşmanın, teşebbüslerinin Nevşehir ilindeki faaliyetlerini güçleştirmeye yönelik şiddet ve fiziki güç kullanımını da içeren birtakım uygulamaların sonucunda imzalanmış bir *centilmenlik anlaşması* olduğu belirtilmekte ve sözkonusu anlaşmanın hiçbir zaman uygulanmadığı" ifade edilmektedir.

I.4. Savunmaların Değerlendirilmesi

710 **I.4.1. Nevşehir Kapadokya Tur. Taş. Ltd. Şti., Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ)**

Teşebbüslerin temsilci tarafından Kurum'a gönderilen ilk yazılı savunmalarda, kararda bahsedilen ve dosyada yer alan bilgi ve belgelerden bir suret almak amacıyla Kurum'a başvurulduğu, ancak herhangi bir cevap alınamadığı ve bu suretle savunma haklarının sınırlandırıldığı ileri sürülmektedir.

720 4054 sayılı Kanun ve AB mevzuatı çerçevesinde, literatürde "dosyaya giriş hakkı" olarak adlandırılan konuya ilişkin olarak kısa bir değerlendirme yapılmalıdır. Dosyaya giriş hakkı 4054 sayılı Kanun'un 44. maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, "*Haklarında soruşturmaya başlandığı bildirilen taraflar sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasının kendilerin verilmesini isteyebilir.*" denilmekte, devamı fıkrada ise, "*Kurul, tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak teşkil edemez*" hükümlerine yer verilmektedir.

730 Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, hakkında soruşturma açılmış taraflara Kanun'un 44/2. maddesi ile dosyaya giriş hakkı tanınmış, 44/3. maddesi ile de teşebbüslerin kendini savunma hakkı bir bakıma güvence altına alınmıştır.

Kanun'un 44/2. maddesiyle teşebbüslerin "Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş her türlü delilin bir nüshasını" sözlü savunmaya kadar talep edebilecekleri ifade edilmiştir.

740 Bu noktada, dosya kapsamında karartılması muhtemel delillerin varlığı ve soruşturmanın güvenliği, hakkında soruşturma yürütülen taraflara ilişkin ileri sürülen iddiaların ancak soruşturma raporunun tamamlanması ile net bir şekilde ortaya konulabileceği hususları göz önünde bulundurularak, soruşturma açılması kararının alındığı aşamada taraflara yapılan bildirimde kararda yer alan temel suçlama ve iddialara yer verilmesinin yeterli olduğu, taraflara herhangi bir belgenin gönderilmemesi gerektiği kanaati ile hareket edilmiştir. Sözü edilen aşamada da yukarıda yer verilen sakıncalar ortaya çıkabileceğinden bu şekilde dosyaya giriş hakkının tanınması uygun görülmemiştir.

Bununla birlikte, dosya kapsamındaki taraflara ilişkin belgeler ticari sınırlar çıkarıldıktan sonra soruşturma raporu ile birlikte taraflara gönderilmiştir.

750 Yukarıda da değinildiği üzere, Kanun'un 44/2. maddesi uyarınca taraflar, sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar Kurum bünyesinde kendileri hakkında düzenlenmiş her türlü evrakı ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasını talep edebilmektedir. Bunun yanı sıra, aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca Kurulun tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak yapması da mümkün olmamaktadır. Tüm bu güvencelerin yanında Kanun'un 45. ve 46. maddeleri ile hakkında soruşturma yürütülen taraflara soruşturma raporunun tebliğ edilmesini takiben iki defa yazılı, bir defa da sözlü savunma hakkı tanınmaktadır. Dolayısıyla ilk yazılı savunma aşamasında belge gönderilmemesi nedeniyle tarafların savunma hakkının 760 kısıtlandığının ileri sürülmesinin yerinde olmadığı kanaatine varılmıştır.

Söz konusu savunmalarda ayrıca, soruşturma usulü ve soruşturmacının ifade alma sırasında kullandığı taktik ve diğer yöntemlerin hukuka aykırı olduğu ileri sürülmekte, dosyada bulunan tüm ifade ve beyanlara itiraz edilmekte Raportörlerin ifade sırasında yönlendirme yapmış oldukları, oluşa uygun olmayan beyanları el yazısı ile yazmış oldukları ve imza ettirdikleri iddia edilmektedir.

770 Yerinde incelemeler esnasında Raportörlerce firma yetkililerine yetki belgeleri ve kurum kimlik kartları sunulmuş ve önaraştırmanın amacı hakkında gerekli bilgiler verilmiştir. Nevşehirli Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin yetkilisi ile yapılan görüşmede de bu kişinin ifadeleri doğrultusunda görüşme tutanağı hazırlanmış, tutanak yetkilinin kendisi tarafından da okunup onaylanarak imzalanmıştır. Dolayısıyla, tarafların soruşturma usulüne ilişkin itirazlarının kabul edilmesi mümkün değildir.

780 Savunmada devamla, soruşturma sırasında, müvekkil şirketler adına yapılan açıklamalar ile sunulan belgelerin şirketi temsil yetkisi olan kişilerce mi yoksa bu hususta yetkisi bulunmayan kişilerce mi yapıldığının tartışmalı olduğu ileri sürülmekte, soruşturmaya konu olan hususların müvekkil şirket tarafından

gerçekleştirildiği kabul edilse dahi, yapıldığı iddia edilen fiyat anlaşmalarının uygulanmadığı iddia edilmektedir.

790 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi'nde, "belirli mal veya hizmet pazarında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikteki teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliği karar ve eylemleri" yasak kabul edilmiştir. Kanun'un metninden de anlaşılacağı üzere teşebbüsler arasındaki herhangi bir anlaşmanın veya teşebbüs birliği kararı'nın 4054 sayılı Kanun kapsamında suç teşkil etmesi için bu anlaşmanın uygulanmış olmasına gerek yoktur. Öte yandan tarafların ifadelerinde, soruşturmaya konu anlaşmaların uygulanmadığının, taraflarınca sunulacak bilet örnekleriyle ispatlanabileceği belirtilmiş olmasına rağmen, savunmanın hiçbir aşamasında herhangi bir bilet örneği sunulmamıştır.

Savunmada ayrıca, Kara Taşımacılığı sektöründe Ulaştırma Bakanlığı'nın fiyat belirleme yetkisinin bulunduğu ifade edilmekte ve konuyla ilgili değerlendirme yapılırken bu hususun da dikkate alınması gerektiği ileri sürülmektedir.

800 Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 38. maddesinde ücret tarifelerine ilişkin olarak, "Düzenli yolcu, eşya ve kargo taşımaları ile ilgili ücret tarifeleri, yetki belgesi sahiplerince geçerlilik süresi de belirtilmek suretiyle hazırlanır. Bu ücret tarifelerinin uygulamaya konulmasından önce, yetki belgesi sahiplerince Bakanlığa bildirilerek "Görölmüştür" şerhinin alınması zorunludur." hükmü yer almaktadır. Buna göre, Ulaştırma Bakanlığı'nın fiyat belirleme yetkisi bulunmamaktadır. Firmalar uygulamak istedikleri fiyatı Ulaştırma Bakanlığı'na sunmakta, Bakanlık ise sadece "görölmüştür" şerhi düşmektedir.

810 Savunmada son olarak, soruşturma konusu iddialara konu olan eylemlerin Nevşehir ili'nde gerçekleştiğinden hareketle, bölgenin küçüklüğüne ve ihlalin boyutuna dikkat çekilmekte ve hissedilir derecede etkinin oluşmadığı gerekçesiyle müvekkileri aleyhine herhangi bir cezai işlem tesis edilmemesi talep edilmektedir.

Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar "hissedilir derecede etki" oluşmamış olsa bile, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında yasaklanmıştır. Dolayısıyla, teşebbüslerin yukarıdaki savunmasına katılmak mümkün değildir.

820

I.4.2. Lüks Kent Turizm Uluslararası Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti

Teşebbüsün savunmasında, taraflarının soruşturma kapsamına alınmasına neden olan "Göreme Kasabası Otobüs Yazihaneleri Ön Antlaşmasıdır" başlıklı ve bir dizi rekabet ihlali içeren anlaşmanın kendilerini temsile yetkili olmayan bir şahısça imzalandığı, o şahsın kullandığı kaşenin Lüks Kent Turizm kaşesinden bir bakışta ayırt edilebileceği ve kendilerinin bu anlaşmadan haberdar olmadıkları

06-38/478-130

830 ileri sürülmüş, haberdar olmadıkları ve kendilerini bağlamayan anlaşma hükümlerinin şirketleri tarafından uygulanmadığının da bilet numunelerinden görülebileceği belirtilmiş ve fiyat anlaşmasına konu hattın kendi iş hacimleri içinde kayda değer bir payı olmadığına vurgu yapılarak şirketlerinin bu kadar sınırlı sayıda bilet için bir fiyat anlaşmasına katılmasının ticari hayatın doğal akışına aykırı olacağı savunulmuştur.

Lüks Kent Turizm Seyahat Ltd. Şti.'nin savunmasında ileri sürdüğü hususların kabul edilebilmesi, anlaşmanın şirketi temsile yetkili kişilerce imzalanmamış olduğunun ve sözkonusu anlaşmanın fiili olarak şirketleri tarafından uygulanmadığının birlikte ispat edilmesine bağlıdır.

840

Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti. tarafından savunma yazısının ekine iliştirilen kaşeler ile Ön Araştırma esnasındaki yerinde incelemelerde bulunan anlaşmanın imza/mühür kısmında görülen "Kent Turizm" başlıklı mührün tamamen farklı oldukları anlaşılmaktadır.

Öte yandan, savunma yazısı ekinde sunulan bilet fotokopileri, değişik tarihlerde Göreme'den Kent Turizm adına satılan biletlerin belirli bir fiyat esnekliği olduğunu ortaya koymaktadır.

850

Dolayısıyla, Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti., rekabet ihlalleri içeren fiyat anlaşmasındaki kaşenin şirketin kaşesinden farklı olduğunu ve ayrıca fiyat anlaşmasının belirlendiği Göreme'den Kent Turizm adına kesilen biletlerinin büyük bölümünün, anlaşma hükümlerinin aksine indirim ihtiva ettiğini somut olarak kanıtlayabilmektedir.

1.4.3. Halil İbrahim MIZRAK

860 Vefat ettiği gerekçesiyle soruşturma tebligatı Kurum'a geri dönen Halil İbrahim MIZRAK'ın, vefatından önce Göreme Kasabası'nda Kent Turizm'in biletlerinin satıldığı yazıhanede ücretli olarak çalıştığı, dolayısıyla mütevaffa şahsın 4054 sayılı Kanun kapsamında teşebbüs niteliğini haiz olmadığı anlaşılmıştır.

1.4.4. Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti.

870 Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti.'nin savunmasına ilişkin değerlendirmeler, Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti., Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ) ve Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ) ile ilgili bölümde yapıldığından burada tekrar yapılmayacaktır.

I.4.5. Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.

880 Şirket temsilcisi tarafından imzalanan savunmada, soruşturmaya dayanak teşkil eden deliller taraflarına sunulmadığı için savunma haklarının önemli ölçüde sınırlandırıldığı öne sürülmüş Avrupa Birliği'nden, "AEG - Telefunken v. Commission", "ICI-Solvay" ve "Soda Ash" davalarına atıfta bulunulmak suretiyle, dosyada olduğu belirtilen bilgi ve belgelere dayanılarak, müvekkil aleyhine karar oluşturulmasının hukuka aykırı olacağı iddia edilmiştir.

Dosyaya erişim hakkına ilişkin savunmalar, kararın Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti., Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ)'a ilişkin bölümde ayrıntılı değerlendirildiği için bu bölümde tekrar edilmeyecektir.

890 Savunmada devamla, taraflarına gönderilen soruşturma tebligatında herhangi bir delil ve değerlendirmenin bulunmadığı belirtilmekte, Nevşehir Terminalinde herhangi bir yazıhanenin sahibi veya kiracısı değilken ve ilgili pazarda sadece Ankara Antalya ve İstanbul güzergahlarında faaliyet gösterirken firmalarının birlikte hakim durumda bulunduğu ve bu hakim durumu kötüye kullandığı iddiasının hukuki dayanaktan yoksun olduğu ileri sürülmektedir.

Söz konusu savunma noktasına ilişkin detaylı değerlendirmeye, Nevşehirli Seyahat'e ilişkin yukarıdaki bölümde yer verilmiştir.

900 Yazılı savunmada devamla, müvekkil şirketin Nevşehirli Seyahat Turizm Seyahat İşletmeciliği ve Ticaret Ltd. Şti. ile 16.5.2003 tarihinde acentelik sözleşmesi imzaladığı, bu tarihte Nevşehirli Seyahat'in kendi adına taşıma yapma yetkisinin bulunmadığı belirtilmekte, soruşturma kapsamındaki iddiaların aslında Nevşehirli Seyahat'in daha sonraki faaliyetlerine ilişkin olduğu ileri sürülmekte, müvekkil şirketin acentesinin kendi iç işleyişi ve idari kararlarıyla ilgilenmediği ve ilgilenme yükümlülüğünün de bulunmadığına dikkat çekilmekte ve Nevşehirli Seyahat'in gerçekleştirmiş olduğu bir işlemde dolayı sırf acentelik ilişkisi var diye müvekkilinin sorumlu tutulamayacağı iddia edilmektedir.

910 Piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin sözleşme özgürlüklerinin bulunduğu muhakkaktır. Bu bağlamda, Metro Turizm'in de istediği gerçek veya tüzel kişi ile acentelik ilişkisi kurması ve bu ilişkiyi sürdürmesi mümkündür. Ancak teşebbüslerin bu özgürlüklerinin, 4054 sayılı Kanun'un yasakladığı eylemleri kapsayacak şekilde geniş yorumlanmasına imkan bulunmamaktadır. Dolayısıyla, piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin, sürdürmekte oldukları acentelik ilişkileri de dahil olmak üzere tüm faaliyetlerini basiretli bir tüccar titizliği ile, 4054 sayılı Kanun'un emredici hükümlerini ve yasaklamalarını gözeterek tanzim etmeleri gerekmektedir.

06-38/478-130

920 Teşebbüsün savunmasında, soruşturma raporundaki iddiaların hukuki dayanaktan yoksun olduğu iddiasının yanında, soruşturma raporunda Metro Seyahat'in süregiden diğer soruşturmalarda da tahkikat kapsamında olduğunun belirtilmiş olmasından hareketle, soruşturma raporunun objektiflikten uzak ve son derece ön yargılı" olduğu ileri sürülmektedir.

930 Soruşturma Raporunun ilgili bölümünde resmi kayıtlara intikal etmiş "veri" niteliğindeki hususlar (teşebbüsün hangi soruşturmanın kapsamında yer aldığı) yer almaktadır ve hiçbir bölümünde Metro Seyahat'in başkaca coğrafi pazarlarda rekabeti ihlal etmiş olabileceği yönündeki kuşkuşların işbu soruşturma konusu eylemi gerçekleştirmiş olduğu şüphesini kuvvetlendirdiği ya da benzeri bir yorum bulunmamaktadır. Dolayısıyla teşebbüsün savunmadaki iddiasının kabul edilmesi mümkün değildir.

I.4.6. Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.

940 Teşebbüsler savunmalarının bir bölümünü küçük bir yerleşim birimindeki küçük ölçekli işletmeler oldukları verisine dayandırmaktadır. Küçük ölçekli işletmelerin etkinlik sağlamak yoluyla büyük ölçekli teşebbüslerle rekabetlerini devam ettirebilmek amacıyla ortak hareket etmeleri belirli koşulların yerine getirilmesi durumunda muafiyet hükümlerinden yararlanır. Ancak bu somut davada etkinlikten sağlanan ticari ve ekonomik avantajların tüketiciye yansıtıldığına dair bir emare bulunmadığı gibi, rekabetin gereğinden fazla kısıtlandığı da görülmektedir. Ayrıca, fiyat belirleme ve pazar paylaşımı içerikli anlaşmanın komşu coğrafi pazarda hakim durumda bulunan teşebbüsü de içerecek şekilde genişletilmesi ve rekabet ihlali teşkil eden eyleme katılmayan rakip teşebbüsün ikna edilmesi amacıyla onun ticari faaliyetini zorlaştıracak kapsamda olması, etkinlik savunmasını zaafa uğratmaktadır.

950 Savunmanın bir diğer unsuru da fiziki güç kullanılarak ve hukuka aykırı eylemler yoluyla (otobüslerin camlarının kırılması, vb) teşebbüslerin birbirlerinin faaliyetlerini güçleştirmesinin tek alternatifi rekabete son veren bir anlaşmanın imzalanmış gibi bir sav içermektedir. Yasadışı fiillere son verilmesinin ancak rekabetin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olacağına inanmak olanaksızdır. Türkiye Cumhuriyeti yasalarına tabi her gerçek ve tüzel kişi, aralarında rekabet olsun ya da olmasın diğer birey ya da teşebbüslerle olan ilişkilerinde hukuk kurallarına uymakla yükümlüdür. Dolayısıyla, savunmanın bu unsurunun kabul edilmesi mümkün değildir.

960 I.4.7. Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Anılan teşebbüsün savunması, ilgili ürün pazarındaki rakiplerinin şirket ortaklarını ve ailelerini tehdit ettikleri, ayrıca teşebbüsün ticari faaliyetlerini güçleştirici anlaşmalar yoluyla kendilerini havuz anlaşmasına taraf olmaya zorladıkları hususlarını içermektedir.

970 Savunmanın adli makamların yetki alanına giren unsurları hakkında kesinleşmiş bir yargı kararı bulunmadığı için değerlendirme yapmak mümkün olmamakla birlikte, Aksaray ilinde faaliyet gösteren diğer iki firmanın Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'ni havuz anlaşmasına riayet etmeye zorlayıcı ve bu firmanın faaliyetlerini güçleştirici bir takım uygulamalar içerisinde bulduklarına ilişkin deliller tespit edilmiştir. Teşebbüsün savunmasında belirttiği hususları destekleyen bu tespitler Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin sorumluluğunu ortadan kaldırmamakla birlikte, teşebbüse yönelik idari para cezasının tayininde dikkate alınacaktır.

İ. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

980 **İ.1. Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti., Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ) ve Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ)'a İlişkin Tespit ve Delillerin 4054 Sayılı Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi:**

Yerinde incelemeler esnasında, Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti., Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ) ve Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ)'nin taraf oldukları iki adet anlaşma ele geçirilmiştir.

990 Bu anlaşmalardan ilki, "Göreme Kasabası Otobüs Yazıhaneleri Ön Anlaşmasıdır" başlıklı anlaşmadır. Söz konusu anlaşmanın bütünü incelendiğinde, anlaşma ile hem otobüs işletmesi firmaların fiyatlarında koordinasyonun amaçlandığı, hem de bu firmaların biletlerini kesen acenteler arasında bir havuz oluşturularak Göreme Kasabası'ndaki acentelik hizmetinde bir işbirliğine gidildiği görülmektedir. Anlaşmanın fiyat koordinasyonu ile ilgili temel hükmü, 1. maddesindeki, "Firmalar arasında antlaşma yapılarak bilet ücretlerinin kesinlikle düşük yazılmaması hakkında mutabakata varılmıştır." ibaresidir. Anlaşmanın diğer maddeleri ise, dolaylı olarak firmaları da ilgilendirmekle beraber esasen Göreme Kasabası'ndaki acentelik hizmetlerinin koordinasyonuna ilişkindir. Dolayısıyla, "Göreme Kasabası Otobüs Yazıhaneleri Ön Anlaşmasıdır" başlıklı anlaşma, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklan "belirli mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma, ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte teşebbüsler arası anlaşmalar" kapsamına girmektedir. Bahse konu anlaşmayla ilgili olarak değinilmesi gereken bir diğer husus ise, anlaşmanın imzalanma tarihinin belli olmadığıdır.

1010 Anlaşmanın 6. maddesi'ndeki "Göreme Kasabası'ndaki üç merkez firma ve Halil İbrahim Mızrak yukarıdaki şartlara uyacaklardır. Uymayan firma ve şahıslar 20.000 Amerikan Doları Tazminat ödeyecektir" maddesi, anlaşmanın uygulanması noktasında tarafların kararlılığını göstermektedir.

06-38/478-130

Yerinde incelemeler esnasında ele geçirilen bir diğer anlaşma ise, 1.2.2003 tarihinden itibaren geçerli olacağı belirtilen "Protokol" başlıklı anlaşmadır. Söz konusu anlaşma ile İstanbul-Nevşehir bilet fiyatı 30.000.000 TL (30 YTL) olarak belirlenmiş, ayrıca firmaların sefer sayıları ve sunacakları ikramlar da koordine edilmiştir.

1020 Öte yandan yaklaşık 700 km olan İstanbul-Nevşehir seferleri için 1.2.2003 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere fiyat anlaşması yoluyla birlikte belirlenen 30 YTL'lik fiyatın, Ulaştırma Bakanlığı tarafından 7.9.2005 tarih ve 25929 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Karayolu ile Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ"de belirlenen 25 YTL'lik fiyatın üzerinde olduğu göze çarpmaktadır. Artan petrol fiyatları nedeniyle firmaların bugünkü maliyetlerinin 2003'ün Ocak ayındaki maliyetlerinden çok daha yüksek olacağı şüphesizdir. Şu halde, bugünkü şartlarda bile 25 YTL'nin makul kabul edildiği bir güzergahta, 2003'ün Ocak ayında firmalarca birlikte belirlenen 30 YTL'lik fiyatın piyasa tarafından oluşabilecek rekabetçi fiyatın üzerinde ve "yapay" olduğu anlaşılmaktadır.

1030 Dolayısıyla, "Protokol" başlıklı anlaşmanın da, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklan "belirli mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma, ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte teşebbüsler arası anlaşmalar" kapsamına girdiği anlaşılmaktadır.

1040 Bu noktada, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde yapılan son değişikliklerle bildirim mecburiyetinin kalkması dolayısıyla ilgili eylemlerin muafiyet tanınıp tanınmaması açısından değerlendirmelerin re'sen yapılması da gerekmektedir. Bilindiği üzere Kanun'un 5 inci maddesine göre Kurul, Kanunla belirlenen koşulların sağlanması halinde, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4 üncü madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir. 02.07.2005 tarihli ve 5388 sayılı Kanunla getirilen değişiklikler çerçevesinde maddenin yeni şekli aşağıda yer almaktadır:

Kurul, aşağıda belirtilen şartların tamamının varlığı halinde (Mülga:02.07.2005- 5388/1.Md) (...) teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4üncü madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir:

- 1050 a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
- b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
- c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
- d) Rekabeti (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlandırılmaması,

(Değişik:02.07.2005-5388/1.Md) Muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabilir. Muafiyet kararları anlaşmanın ya da uyumlu eylemin

1060 yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmışsa koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerlidir. Kurul, birinci fıkrada gösterilen şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabilir.

Yapılan değişiklikle, "ilgilinin talebi üzerine" ibaresi madde metninden çıkartılmıştır. Artık muafiyet değerlendirmesi yapılabilmesi için ilgilinin talebine ihtiyaç duyulmamaktadır. Dolayısıyla, soruşturma dosyasına konu olay bakımından da ilgilerin bu yönde taleplerinin olmamasına rağmen muafiyet değerlendirmesi yapılmalıdır. Bu noktada, yapılan anlaşmaların fiyat anlaşması olması ve yukarıda sunulan muafiyet şartlarını sağlamaması sebebiyle anlaşmaların Kanun'un 5. maddesinde düzenlenmiş olan muafiyet kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

1070 Yukarıda aktarılan bilgi, belge ve değerlendirmeler ışığında; Nevşehir İli coğrafi pazarında Faaliyet Gösteren Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti., Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ) ve Es-Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ)'ın 14.1.2005 tarihi öncesinde birden fazla rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaya taraf oldukları ve böylece 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri anlaşılmaktadır.

İ.2. Lüks Kent Turizm Uluslararası Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti.'ne İlişkin Tespit ve Delillerin 4054 Sayılı Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi

1080 Ön araştırma kapsamında Nevşehir'de yapılan yerinde inceleme esnasında, Nevtur Turizm'in (Osman BUDAK imzasıyla), Göreme Turizm'in (Yüksel ÇİNER imzasıyla), Kapadokya Turizm'in (Ersin ULUDAĞ ve Yusuf DAĞDELEN imzasıyla) ve Kent Turizm'in (Halil İbrahim MIZRAK imzasıyla) kaşelerinin bulunduğu "Göreme Kasabası Otobüs Yazıhaneleri Ön Anlaşmasıdır" başlıklı bir protokol bulunmuştur.

1090 Lüks Kent Turizm Seyahat Ltd. Şti.'nin savunmasında ise, Kent Turizm'in faaliyet alanı içerisinde Göreme Kasabası'nın küçüklüğü, anlaşmadaki kaşeler ile firmanın kullandığı kaşelerin farklı oluşu ve değişik zamanlarda Göreme Kasabasından Kent Turizm adına kesilen biletlerin anlaşmadaki fiyatlardan farklılık arzemesi gibi hususlara dikkat çekilerek, Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti.'nin "Göreme Kasabası Otobüs Yazıhaneleri Ön Anlaşmasıdır" başlıklı anlaşmaya taraf olmadığı ileri sürülmüştür.

1100 Bilindiği üzere, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir anlaşma, tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşmayı ifade etmektedir. Bu bağlamda, herhangi bir teşebbüsün anlaşmanın uygulanması yönündeki irade beyanı, bu teşebbüsün anlaşmaya taraf olduğu yönünde önemli bir karine teşkil etmektedir.

Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti.'nin savunma yazısının ekine iliştirilen kaşeler ile Ön Araştırma esnasındaki yerinde incelemelerde bulunan anlaşmanın imza/mühür kısmında görülen "Kent Turizm" başlıklı mührün tamamen farklı oldukları anlaşılmaktadır.

Öte yandan teşebbüsün savunma yazısı ekinde sunulan bilet fotokopileri, Kent Turizm adına Göreme'den satılan biletlerin belirli bir fiyat esnekliğinin olduğunu ortaya koymaktadır.

- 1110 Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti.'nin savunmasında sunmuş olduğu diğer hususlarla birlikte, yukarıdaki tespitlerin değerlendirilmesi neticesinde, Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti.'nin Nevşehir ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında 4054 sayılı Kanunun 4. maddesini ihlal eden herhangi bir anlaşmaya taraf olmadığı anlaşılmıştır.

İ.3. Halil İbrahim MIZRAK'a İlişkin Tespit ve Delillerin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi

- 1120 Vefat ettiği gerekçesiyle soruşturma tebligatı Kurum'a geri dönen Halil İbrahim MIZRAK'ın, vefatından önce Göreme Kasabası'nda Kent Turizm'in biletlerinin satıldığı yazıhanede ücretli olarak çalıştığı, dolayısıyla mütevaffa şahsın 4054 sayılı Kanun kapsamında teşebbüs niteliğini haiz olmadığı anlaşılmıştır.

İ.4 Nevşehirli Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti.'ne İlişkin Tespit ve Delillerin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi

İ.4.1. 4054 Sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Değerlendirme:

- 1130 Görevli Raportörlerce yapılan yerinde incelemede, Nevşehirli Turizm Seyahat İşletme ve Ticaret Ltd. Şti., Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Ticaret Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanmış bir sözleşme bulunmuştur.

- 1140 Yeni Aksaray, Yeşil Aksaray ve Nevşehirli Turizm Seyahat arasında yapılan anlaşmanın hükümleri incelendiğinde, anlaşmanın salt pazar paylaşımından ibaret olmadığı görülmektedir. Örneğin, sözleşmenin; "*Nevşehirli Turizm Seyahat, Aksaray'daki Aksaray Birlikte olan sözleşmesini feshedip hiçbir şekilde bilet kesmeyecektir. 20.05.2005 tarihinden sonra Yeşil Aksaray ve Yeni Aksaray'ın güzergahları haricinde Yeni Aksaray ve Yeşil Aksaray firmaları ile sözleşme yapacaktır*" ve "*Aksaray Birlik de Kayseri-Nevşehir Güzergahında Nevşehirli Turizm Seyahat'in raişine uyacak. rayiş bedeline uymaz ise Nevşehirli Turizm Seyahat'in yazıhanesinden çıkarılacaktır*" hükümleri, Yeşil Aksaray ve Yeni Aksaray firmalarının, Nevşehirli Turizm Seyahat ile vardıkları anlaşma yoluyla, Aksaray ili coğrafi pazarında rakip durumda oldukları Aksaray Birliği zor duruma sokmayı ve böylece anlaşma tarihi itibarıyla Aksaray ilinde bu iki firma arasında yürütülen havuz uygulamasına Aksaray Birliğin tekrar katılmasını amaçladıklarını

1150 göstermektedir. Öte yandan, sözleşmenin “Konya, Aksaray güzergâhında Nevşehirliiler Seyahat Aksaray firmalarının raiş bedeline uyacak, Aksaray Birlik de Kayseri, Nevşehir güzergâhında Nevşehirliiler Seyahat’in raişine uyacak” hükmü ise, ayrı coğrafi pazarlarda faaliyet gösteren firmaların, faaliyetlerinin çakıştığı güzergahlardaki fiyat rekabetini koordine etmeyi amaçladıklarını göstermektedir.

1160 Yukarıda da vurgulandığı üzere, Yeni Aksaray, Yeşil Aksaray ve Nevşehirliiler Seyahat arasında yapılan anlaşmanın bir amacı bu üç firmanın faaliyetlerinin çakıştığı güzergâhlarda rekabetin kısıtlanması iken; bir diğer amacı ise Aksaray ili’ndeki havuz uygulamasından ve Nevşehir ilindeki birleşmeden tarafların amaçladığı verimi alabilmesini sağlamaktır. Böylece taraflar, birbirlerinin pazarlarını tehdit etmeksizin kendi pazarlarında daha rahat faaliyet gösterebileceklerdir. Bu yönüyle, bahse konu anlaşma, gerek Nevşehir ili ve gerekse Aksaray ili özelinde gerçekleştirilen rekabete aykırı olabilecek işlemlerin bir nevi tamamlayıcısı niteliğindedir.

Sözleşmede dikkati çeken bir diğer husus ise, tarafların anlaşmaya istinaden 20.000 Euro’luk teminat senedini teminat olarak şahit Mustafa DİRİKOÇ’a vermelerine ilişkin hükümdür ki bu da tarafların anlaşmanın uygulanması yönündeki kararlılığını göstermektedir.

1170 Bu noktada, 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinde yapılan son değişikliklerle bildirim mecburiyetinin kalkması dolayısıyla ilgili eylemlerin muafiyet tanınıp tanınmaması açısından değerlendirmelerin re’sen yapılması da gerekmektedir. Bilindiği üzere Kanun’un 5. maddesine göre Kurul, Kanunla belirlenen koşulların sağlanması halinde, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir. 2.7.2005 tarih, 5388 sayılı Kanunla getirilen değişiklikler çerçevesinde maddenin yeni şekli aşağıda yer almaktadır:

1180 *Kurul, aşağıda belirtilen şartların tamamının varlığı halinde (Mülga:02.07.2005-5388/1.Md) (...) teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4üncü madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir:*

a) *Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,*

b) *Tüketicinin bundan yarar sağlaması,*

c) *İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,*

d) *Rekabeti (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması,*

1190 *(Değişik:2.7.2005-5388/1.Md) Muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabilir. Muafiyet kararları anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmışsa*

koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerlidir. Kurul, birinci fıkrada gösterilen şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabilir.

1200 Yapılan değişiklikle, "ilgilinin talebi üzerine" ibaresi madde metninden çıkartılmıştır. Artık muafiyet değerlendirmesi yapılabilmesi için ilgilinin talebine ihtiyaç duyulmamaktadır. Dolayısıyla, soruşturma dosyasına konu olay bakımından da ilgilerin bu yönde taleplerinin olmamasına rağmen muafiyet değerlendirmesi yapılmalıdır. Bu noktada, fiyatların koordinasyonu, bölge ve pazar paylaşımı, rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılması gibi amaçlar taşıyan sözkonusu anlaşmanın, Kanun'un 5. maddesinde düzenlenmiş olan muafiyet kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıda aktarılan bilgi, belge ve değerlendirmeler ışığında; Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'nin, Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. ile yaptığı anlaşma ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği anlaşılmıştır.

İ.4.2. 4054 Sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Değerlendirme:

1210 Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti. ile Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'nin Nevşehir ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında birlikte hakim durumda bulduklarına ilişkin tespit ve değerlendirmelere Kararın 1.2.3.2.1 bölümünde ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

1220 Nevşehir Adnan Menderes Şehirlerarası Yolcu Terminali'nde raportörlerce yapılan yerinde incelemeler esnasında, anılan terminalde Metro Turizm'in ve Nevşehirliiler Seyahat'ın yazıhanelerinin yanında, birtakım otobüs firmalarının tabelalarının asılı olduğu yazıhanelerin de var olduğu gözlenmiş; ancak yapılan incelemeler sonucunda sözkonusu yazıhanelerin de esasında Nevşehirliiler Seyahat tarafından işletildiği tespit edilmiştir.

Kararın 1.2.3.2.1. bölümünde de belirtildiği üzere, Nevşehir Belediyesi tarafından gönderilen yazıda, mevcut şartlarda Nevşehir Şehirlerarası Yolcu Terminali'nde yazıhane açmak isteyen firmaların yer bulunmadığı için geri çevrilmek zorunda kalındığı; ancak firmaların şehir merkezinden yer kiralamaları halinde, sadece ara durak olarak kullanılması kaydıyla otogarda peron tahsisi yapılabileceği belirtilmiştir.

1230 Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 13. maddesi uyarınca, firmaların şehirlerarası yolcu taşımacılığı faaliyetine başlayabilmeleri için, "seferlerin başladığı kalkış ve bittiği varış noktalarındaki en az bir yolcu terminaline bağımsız olarak veya birlikte sahip olmaları veya bu terminalin kullanma hakkını haiz olmaları, ayrıca buralarda faal taşımacı olduklarını da mahalli ve mülki makamlardan aldıkları bir yazı ile belgelemeleri" gerekmektedir. Yukarıda belirtildiği şekliyle, terminalin ara durak olarak kullanılması, firmaların yolcu taşıma faaliyetine başlamaları için

06-38/478-130

1240 yeterli değildir. Dolayısıyla herhangi bir firmanın Nevşehir merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı faaliyetine başlayabilmesi için, Nevşehir Terminali'nden kalkış yapabilmesi, bunun için de mutlaka terminalde yazıhane bulundurması gerekmektedir. Ne var ki, halihazırda terminaldeki tüm yazıhaneler kiralanmış olduğu için, mevcut yazıhane sahiplerinin kabul etmediği firmaların Nevşehir merkezli sefer düzenleme imkanı bulunmamaktadır. Bu da Nevşehir ili coğrafi pazarında faaliyet göstermek isteyen firmalar için pazara giriş engeli oluşturmaktadır.

1250 Nevşehir İli merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında iki bulgu dikkat çekmektedir. Bunlardan birincisi, Nevşehir Adnan Menderes otogarında Metro Turizm'in acenteliğini, kendisiyle aynı hatlarda yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic Ltd Şti'nin yürütmesidir. Diğer bir bulgu da Nevşehirliiler Turizm ortaklarının artık kendileri otobüs işletmedikleri halde yazıhane kontratlarını sürdürmeleri ve sınırlı sayıdaki otogar yazıhanelerini fuzuli yere işgal etmeleridir. Şüphesiz, söz konusu şahıs ve işletmeler bu yazıhanelerin kira ve sair masrafları nedeniyle maddi bir yük altına girmektedirler ki, bu da ticaretin olağan akışına aykırı bir tasarruf olarak dikkat çekmektedir. Her iki davranışın bir arada değerlendirilmesi ile ortaya çıkan tablo, Nevşehirliiler Seyahat ortaklarının kendi kullanmayacakları yazıhanelerin kira kontratlarını devam ettirmek suretiyle kendilerine ve Metro Turizme rakip gelmesini fiilen engelledikleri, bunun maddi külfeti karşılığında da o teşebbüsün biletlerini tekelden kesmek yoluyla acentelik kazancı sağladıklarıdır.

1260 Metro Turizm ile Nevşehirliiler Seyahat arasında, var olduğu anlaşılan işbirliğinin yazılı metne dayanmadan yürütülmesini sağlayacak bir ilişki de mevcut bulunmaktadır. Aynı gerçek kişi (Mehmet Özbay), bir yandan Metro Turizm'in Nevşehir filosundaki otobüslerin büyük bir kısmının sahibi iken diğer yandan Nevşehirliiler Turizm'in ortağıdır. Bunun yanında, Nevşehirliiler Seyahat aynı zamanda rakibi olan Metro Turizm'in acentesidir. Bu şartlar altında, tarafların birlikte hareket etmesi için ayrıca bir anlaşmaya da zaten gerek bulunmamaktadır. Dolayısıyla, tarafların içinde buldukları eylem, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde bahsi geçen "birlikte davranış" kavramı ile tanımlanmaktadır.

1270 Bahse konu birlikte davranışın, 4054 Sayılı Kanunun 6. maddesi (a) bendinde anılan şekilde ilgili pazardaki hakim durumun "ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine engel olunması" içerikli bir kötüye kullanma eylemi olduğu görülmektedir. Yazıhanelerin bloke edilmesi eylemi ile ilgili pazara başkaca rakip teşebbüsün girememesi gerçeği arasındaki illiyet bağı yukarıda açıkça ortaya konulmuştur. Genel kabul gördüğü üzere, otobüs ile yolcu taşımacılığı hizmeti üretim faktörlerinin en mobil (hareketli) olduğu ticari faaliyetler arasındadır. Bir coğrafi pazardaki karlılık komşu ya da uzak coğrafyalardaki karlılıktan çok küçük ölçüde dahi yüksek olsa bir ya da daha fazla sayıda teşebbüs kolayca bu coğrafi pazarı girer ve hizmet (birim) bedelleri ülke ortalamasına geriler. Bu davada, ilgili

coğrafi pazara girişi engelleyen tek unsur, otogardaki yazıhanelerin bloke edilmiş olmasıdır.

1290 Metro Turizm'in Nevşehirli Seyahat'in kendisine rakip olarak faaliyete başladığını bilmesine rağmen Nevşehirli Seyahat'le acentelik ilişkisine devam etmesi, Türk Ticaret Kanununda tanınan bir kavram olan "basiretli bir tüccar gibi davranma" sorumluluğunun dışında kalmaktadır. Aynı şekilde, Nevşehirli Seyahat Turizm hissedarlarının da fiilen kullanmadıkları yazıhaneleri belli bir maliyete katlanarak tutmaya devam etmeleri anılan Kanun ile tanınan kavrama aykırı görülmektedir. Her iki davranışın uyumlu olarak ve ilgili ticaret alanına girecek teşebbüslerin faaliyetini zorlaştırmak üzere yerine getirildiği dikkate alındığında, bu birlikte davranışın 4054 sayılı Kanun'un ilgili 6. maddesine aykırılık içerdiği anlaşılmaktadır. Tarafların yazıhane kira sözleşmelerini devam ettirdiklerinde, ya da Metro Turizm'in rakibine komisyon ödemeye devam ettiğinden haberi olmaması gibi bir olasılık görülmediğinden, kastın varlığından kuşku duyulmamaktadır.

1300 Ortak davranış içinde olduğu belirlenen teşebbüsler bu davranışlarına başladıkları an itibarıyla pazarın tamamına yakınına hakimdiler. 2005 yılının Temmuz ayında, Kent Turizm'in pazara girişi bu hakim pozisyonu etkilemiş olsa da iki firma, birlikte hakim durumlarını devam ettirmişlerdir. Ancak bu noktada, İstanbul, Ankara, İzmir Antalya, Mersin, Çanakkale, Kayseri, Marmaris ve Hopa güzergahlarında faaliyet gösteren Nevşehirli Seyahat'in ilgili coğrafi pazardaki payının İstanbul, Ankara ve Antalya faaliyet gösteren Metro Turizm'den daha fazla olduğunun dikkate alınması gerekmektedir.

İ.5. Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'ne İlişkin Tespit ve Delillerin 4054 sayılı Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi

1310 Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'nin Nevşehir ili merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında Nevşehirli Seyahat ile birlikte hakim durumunu kötüye kullanmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği anlaşılmıştır. Nevşehirli Seyahat'e ilişkin yukarıdaki bölümde konuya ilişkin detaylı değerlendirmeler yapılmış olup bu bölümde tekrar yapılmayacaktır.

İ.6. Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne İlişkin Tespit ve Delillerin 4054 Sayılı Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi:

1320 Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. yetkililerinin ifadeleri ve raporörlerin yerinde incelemeler esnasındaki tespitleri, Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti., Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında, 2001 yılının Mayıs ayından 2004 yılının Ocak ayına kadar; 2004 yılının Mayıs ayından da 2005 yılının Şubat ayına kadar bir havuz uygulamasının yürütüldüğünü, 2005 yılının Şubat ayında, Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic.

1330 Ltd. Şti.'nin havuz sisteminden çıkmasıyla üçlü işbirliğinin sona erdiğini ancak buna rağmen Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti, Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti'nin söz konusu havuz uygulamasına devam ettiklerini göstermektedir. Havuz uygulamasında büyük bir maliyete katlanılarak ortak bilgisayar ağının kurulması ve 100.000 Euro'luk teminat sisteminin bulunması, anılan teşebbüsler arasındaki işbirliğinin boyutunu açık bir şekilde göstermektedir.

1340 Havuz anlaşmaları, tarafların daha kaliteli, daha ekonomik ve daha ulaşılabilir hizmet sunma güdülerini yok ederek ilgili pazardaki rekabeti bozan eylemlerdir. Buna karşılık, araçların boş koltukla sefere çıkmamaları, yazıhane sayısının azaltılmasına olanak vermesi gibi nedenlerle bir ölçüde etkinlik sağlanmış, ancak sağlanan bu etkinliğin olumlu ticari sonuçları tüketiciye yansıtılmadığı gibi rekabet etkinlik için gereken ölçüden daha fazla kısıtlanmıştır. Bu yönden, Aksaray'daki otobüs işletmelerinin gelirlerini bir havuzda toplayarak aralarındaki rekabete fiilen son vermeleri, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi (a) bendi ile gösterildiği şekilde ilgili hizmet piyasasındaki rekabetin kısıtlanması sonucunu doğuran bir eylemdir ve Kanun'un 5. maddesi ile koşulları belirlenen muafiyetten yararlanması olası görülmemektedir.

1350 Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti., Yeşil Aksaray Tur. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti. arasında yapılan ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden anlaşmaya ilişkin detaylı değerlendirmelere, kararın Nevşehirliiler Turizm Sey. İşl. ve Tic. Ltd. Şti.'ne ilişkin 1.4.1. bölümünde ayrıntılı olarak değinildiği için bu bölümde tekrar edilmeyecektir.

İ.7. Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne İlişkin Tespit ve Delillerin 4054 Sayılı Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi:

1360 Soruşturma sürecinde elde edilen bilgi ve bulgulardan, Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin 2001 yılından 2005 yılının Şubat ayına kadar değişik dönemlerde havuz anlaşmasına dahil olduğu, ve 2005 yılının şubat ayında ise, anlaşmadan ayrıldığı anlaşılmaktadır. Aksaray Birlik Turizm Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin kendi iradesiyle havuz anlaşmasından ayrılması, bu teşebbüsün havuz anlaşmasına dahil olmasından doğan sorumluluğunu ortadan kaldırmamakla birlikte, teşebbüse ilişkin idari para cezası tayin edilirken bu husus dikkate alınacaktır.

Havuz anlaşmasına ilişkin ayrıntılı değerlendirmeler yukarıdaki bölümde yapıldığı için bu bölümde tekrar edilmeyecektir.

1370

J. SONUÇ

1380 Nevşehir ilinde faaliyet gösteren Es Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti., Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş., Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti., Lüks Kent Turizm Ulusl. Taş. Tic. Ltd. Şti., Halil İbrahim MIZRAK ile Aksaray İlinde faaliyet gösteren, Yeni Aksaray Seyahat Turizm ve Ticaret A.Ş. (Yeni Aksaray Sey. Tur. ve Tic. Ltd. Şti.), Yeşil Aksaray Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti., Aksaray Birlik Turizm Nakliye Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. unvanlı karayolu ile yolcu taşımacılığı hizmeti veren şirketlerin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası üzerine 13.6.2005, 05-39/523-M, 28.10.2005, 05-75/1020-M sayılı Kurul kararları uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre;

1390 1. Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşletme ve Ticaret Limited Şirketi'nin ve Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.Ş.'nin birlikte hakim durumda buldukları Nevşehir İli merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmet pazarında pazara yeni girecek teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırmak amacıyla ve bu sonucu doğuran bir şekilde birlikte davranış yoluyla hakim durumlarını kötüye kullanmakla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiklerine OYBİRLİĞİ ile,

2. Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşletme ve Ticaret Ltd. Şti.'nin aynı zamanda, komşu coğrafi pazardaki teşebbüsler ile coğrafi pazar paylaşımı ve rekabet koordinasyonunu amaçlayan ve bu sonucu doğuran bir anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine OYÇOKLUĞU ile,

1400 3. a) Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşletme ve Ticaret Limited Şirketi'nin, 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle, aynı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası ve 2006/1 sayılı Tebliğ uyarınca 6.368 YTL'den az olmamak üzere 2004 yılında oluşan yıllık gayri safi gelirinin taktiren %2'si oranında 13.453,72 YTL para cezası ile cezalandırılmasına OYÇOKLUĞU ile,

1410 b) Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle aynı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası ve 2006/1 sayılı Tebliğ uyarınca 6.368 YTL'den az olmamak üzere 2004 yılında oluşan yıllık gayri safi gelirinin taktiren %2'si oranında 2.962.529,88 YTL para cezası ile cezalandırılmasına OYÇOKLUĞU ile

4. a) Kapadokya Turizm Taşımacılık Limited Şirketi, Es Nevtur Adi Komandit Şirketi ve Lüks Göreme Turizmin, Nevşehir ili merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmet pazarında rekabeti bozma amacı taşıyan birden fazla anlaşmaya taraf olmak suretiyle 14.1.2005 tarihine kadar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYÇOKLUĞU ile,

06-38/478-130

1420 b) Bu nedenle; adigeçen teşebbüslerin her birinin 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası ve 2006/1 sayılı Tebliğ uyarınca 6.368 YTL'den az olmamak üzere 2004 yılında oluşan yıllık gayri safi gelirinin takdiren %2'si oranında

- Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti.'nin 17.337,10 YTL
- Es Nevtur Adi Komandit Şti.'nin 30.062,88 YTL
- Lüks Göreme Turizm'in 46.973,82 YTL

para cezası ile cezalandırılmalarına OYÇOKLUĞU ile

1430 **5.** Aksaray İli merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmet pazarında faal Yeni Aksaray Seyahat Turizm ve Ticaret Ltd. Şti., Yeşil Aksaray Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ve Aksaray Birlik Turizm ve Nakliye Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin 2001 yılından bu yana rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmaya taraf olmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYÇOKLUĞU ile,

1440 **6.** Yeni Aksaray Seyahat Turizm ve Ticaret Ltd. Şti. ve Yeşil Aksaray Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin ayrıca, komşu coğrafi pazardaki teşebbüs ile coğrafi pazar paylaşımı ve rekabet koordinasyonunu amaçlayan ve bu sonucu doğuran bir anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYÇOKLUĞU ile,

7. a) Yeni Aksaray Seyahat Turizm ve Ticaret Ltd. Şti. ile Yeşil Aksaray Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin bahse konu rekabet ihlaline öncülük etmiş olduklarının ve ihlale katılmayarak 4054 sayılı Kanun hükümlerine uymaya kararlı olan rakip teşebbüsün faaliyetlerini zorlaştırmak üzere komşu coğrafi pazarda hakim durumda bulunan Nevşehirli Turizm Seyahat İşletme ve Ticaret Ltd. Şti. ile yine 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir anlaşma imzalamalarının anılan teşebbüslerin ihlaldeki kusurlarını artırdığı gözönüne alınarak:

1450 Yeni Aksaray Seyahat Turizm ve Ticaret Ltd. Şti. ile Yeşil Aksaray Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin 2001 yılından bu yana rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmaya taraf olarak ve ayrıca komşu coğrafi pazardaki teşebbüs ile coğrafi pazar paylaşımı ve rekabet koordinasyonu amaçlayan ve bu sonucu doğuran bir anlaşma yaparak, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri gerekçesiyle, her birinin aynı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 6.368 YTL'den az olmamak üzere 2004 yılında oluşan yıllık gayri safi gelirinin takdiren %2'si oranında

- Yeni Aksaray Seyahat Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.'nin 6.368 YTL.,
- 1460 - Yeşil Aksaray Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin 44.838 YTL.

para cezası ile cezalandırılmalarına OYÇOKLUĞU ile,

06-38/478-130

b) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerine aykırılık oluşturan anlaşmaya son verme çabası gösteren Aksaray Birlik Turizm ve Nakliye Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin aynı zamanda söz konusu anlaşmayı ilgili coğrafi pazardaki diğer iki teşebbüse oranla daha kısa süre uygulamış olmasının bu teşebbüsün ihlaldeki kusurunu azalttığı gözönüne alınarak:

1470 Aksaray İli merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı hizmet pazarında faal Aksaray Birlik Turizm ve Nakliye Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin 2001 yılından bu yana rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmaya taraf olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle aynı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 6.368 YTL'den az olmamak 2004 yılında oluşan yıllık gayri safi gelirinin taktiren %1.5'i oranında 27.039,27 YTL para cezası ile cezalandırılmasına OYÇOKLUĞU ile

1480 **8.** Lüks Kent Turizm Uluslararası Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti.'nin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediğine OYBİRLİĞİ ile,

9. 4054 sayılı Kanun kapsamında teşebbüs niteliğinin bulunmadığının tespit edilmesi nedeniyle Halil İbrahim MIZRAK hakkında herhangi bir yasal işlem yapılmasına gerek bulunmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

1490

1500

**31.5.2006 tarih ve 06-38/478-130 Sayılı Kurul Kararına
KARŞI OY GEREKÇESİ**

Nevşehir ilinde faaliyet gösteren Es Nevtur Adi Komandit Şti. (İhsan AKKOÇ, Muharrem ERYILMAZ), Lüks Göreme Turizm (Recep ÖNCÜ), Nevşehir Kapadokya Turizm Taşımacılık Ltd. Şti., Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş., Nevşehirliiler Turizm Seyahat İşl. ve Tic. Ltd. Şti. ile Aksaray İlnde faaliyet gösteren, Yeni Aksaray Seyahat Turizm ve Ticaret A.Ş., Yeşil Aksaray Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti., Aksaray Birlik Turizm Nakliye Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ünvanlı karayolu ile yolcu taşımacılığı hizmeti veren şirketlerin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiasına yönelik olarak yürütülen soruşturma sonucunda alınan kararın 3., 4(b), 5. ve 7. maddelerine aşağıdaki nedenlerden dolayı katılmıyorum:

- İlgili pazarın kısmi düzenlemeye tabi bir pazar olması nedeniyle rekabetin engellenmesine yönelik eylemlerin pazardaki etkisinin sınırlı kaldığı dikkate alındığında verilen cezaların asgari ceza olarak uygulanması gerekmektedir.
- Metro Seyahat Taşımacılık Tic. A.Ş.'ye başka bir bölgedeki ihlalinden dolayı bölgesel ciro uygulandığı ve ayrıca eylemi birlikte gerçekleştiren teşebbüslerin sadece Nevşehir ili pazarındaki ciroları dikkate alındığı halde, anılan teşebbüsün Türkiye cirosunun cezaya esas alınması, cezanın adilliği bakımından uygun bulunmamaktadır.
- Kararın 5. maddesinde yer alan ihlale Aksaray Birlik Turizm ve Nakliye Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin dahil olmadığı, dolayısıyla 7. maddede yer alan cezanın verilmemesi gerekmektedir.

Mustafa PARLAK
Başkan

31.5.2006 Tarih ve 06-38/478-130 Sayılı Kurul Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

İlgili Kurul Kararı'nın 1. maddesindeki, "Nevşehirli Turizm Seyahat İşletme ve Ticaret Limited Şirketi'nin ve Metro Seyahat taşımacılık Seyahat Anonim Şirketi'nin birlikte hakim durumda buldukları Nevşehir İli'nde pazara yeni girecek teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırma ve bu sonucu doğuracak şekilde birlikte hareket ederek hakim durumlarını kötüye kullanmak suretiyle rekabeti ihlal ettikleri" iddiasına kısmî olarak katılmakla birlikte, ilgili teşebbüsler için belirlenen ceza oranlarına ve soruşturma dosyasındaki diğer teşebbüslerle ilgili olarak alınan Kurul Kararı'nın diğer maddelerine, daha önce Kastamonu İli'nde faaliyet gösteren otobüs işletmeleri ile ilgili Kurul Kararı'ndaki (09.02.2006 tarih ve 06-11/143-33 sayılı) Karşı Oy Gerekçemde belirttiğim benzer sebepler ile katılamıyorum:

1. Gerek ihbar veya şikayet, gerekse ön araştırma veya soruşturma şeklinde olsun Rekabet Kurulu'nun gündemini sıklıkla işgal eden hususlardan biri, "otobüs işletmelerinin aralarında anlaşma yaparak, rekabeti ihlâl ettikleri" konusudur. Hakkında çok sayıda işlem yapılan; soruşturma açılıp karar verilen ve hatta ilgili çevrelere, ihlâl anlamına gelecek uygulamalardan uzak durulması yönünde defâetle görüş bildirilen bir konuda şikayetlerin devam etmesi, yeni soruşturma kararlarının alınması ve cezaların verilmesi, kanaatimce, konunun bir başka açıdan ele alınıp değerlendirilmesini gerektirmektedir. Kurul Kararı'nın etkinliği bakımından ve gerekirse yeni bir yaklaşımın geliştirilmesi için de böyle bir değerlendirmeye ihtiyaç vardır.

2. "Rekabetin kalitesi" ve "kaynak etkinliği" bir tarafa bırakılırsa "şehirlerarası yolcu taşımacılığı" pazarı, belki de ülkemizdeki en rekabetçi pazarlardan biridir. 500 (beş yüz)'ün üzerindeki firma ve 10.000 (on bin)'e yakın otobüsün faal olduğu bu sektörde, ülke çapındaki pazar açısından en son söylenecek şey, "fiyat anlaşmaları yaparak veya pazarı paylaşarak ya da pazara girişi engelleyerek, 4054 Sayılı Kanun'un 4.maddesini ihlal etmek" diye tanımlanacak davranışlar olacaktır. Nitekim, pazarın bütünü itibariyle, böyle bir şikâyet, iddia veya tespit de yoktur: Kurul gündemine gelen ihlâl şikâyetleri, bilindiği gibi daha ziyade "mikro coğrafi pazar"lara, küçük denebilecek şehir ve bölgelere yöneliktir.

3. Hem ülke pazarı hem de bölgesel pazarlarla ilgili tahlil ve değerlendirmeler yapılırken, "tablo"nun tamamının görülmesi, sektörün yapı ve işleyişinin birlikte düşünülmesi, faaliyette bulunan piyasa aktörlerinin özelliklerinin ihmal edilmemesi gerekmektedir: "Sektör analizi"nin dikkatle yapılması, bu alana dönük "rekabet politikası"nın etkinliği bakımından "olmazsa olmaz" niteliktedir.

Konuyla ilgili kararları etkileyeceğini düşündüğüm bazı “olgu”lara kısaca işaret etmek istiyorum:

a) İlgili piyasada, talebin çok üzerinde bir üretim kapasitesi ya da arz fazlası vardır. Esasen, bugünkü özellikleri, yapı ve işleyişi ile geçici olduğunu, sürdürülebilir olmadığını düşündüğüm “şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarındaki” teşebbüsler, sadece kendi aralarındaki rekabetin değil, gittikçe yaygınlaşan otomobil kullanımı ve havayolu taşımacılığının da üstesinden gelmek durumundadır. Talebin çok üzerindeki otobüs sayısı ile çalışan firmalar, kısa dönemlik dolulukların dışında genellikle düşük kapasite ile çalışmaktadırlar. Ve fizibilitesi yapılmadan alınan yeni otobüsler, kıyasıya artan rekabet sonucu büyük ölçüde düşen kâr marjları, değişen tüketici tercihleri ve yükselen alternatif araçlar çerçevesinde pazarın sıkışıklığı giderek artmaktadır.

b) Bırakınız ülke çapındaki sayıları, yüzleri aşan ve birden fazla il ve bölgede ya da bütün ülkede yolcu taşımacılığı yapan otobüs işletmelerini, küçük denebilecek coğrafi pazarlarda (il ve bölgeler) da, kartel oluşturamayacak, anlaşma yapıp belli bir süre uygulayamayacak sayıda teşebbüs vardır. Hatta bu sektör veya piyasalardaki en yaygın fakat tüketicilerin şikayetçi olmadığı olumsuzluğun, yıkıcı fiyat uygulamaları olduğunu söylemek, hiç de, mevcut problemi abartmak değildir. Zaman zaman yazılı, imzalı, mühürlü ve hattâ “noter tasdikli” şekillerde karşımıza çıkan ve rekabete aykırı dediğimiz “anlaşma”lar, esasen bir bakıma yıkıcı fiyatlandırma sonrası geçici uzlaşmalara ilişkin birtakım mutâbakatlardır. Çok sayıda, düşük kâr marjı ile çalışan firmanın bulunduğu sektörde, en kolay rekabet yolu düşük fiyatlandırma ve arkasından da yıkıcı fiyatlandırma olmuştur. Daha düşük fiyatla yolcu taşımak şeklindeki, kuralsız, kaba rekabet, sonuçta aşırı fiyatlandırmaya vardığı gibi, daha kötüsü de, bitmez tükenmez kavgaların olduğu kadar adlî ve idarî mercilerin sulh teşebbüslerinin de ana konularından biri olmuştur. Nitekim, daha sonra işaret edileceği gibi, sektördeki asıl problemi, yani, yıkıcı fiyatlandırmayı önlemek için, kamu yönetimi tedbir almak, düzenlemeler yapmak zorunda kalmıştır. Ayrıca, yeni düzenlemelerle, sektörün düşük kapasitede çalışmasını önlemek ve “ölçek ekonomisi” imkanlarından yararlanmasını teminen, diğer yandan da birleşmeleri teşvik amacıyla, yeni kurulacak teşebbüslerin belli bir koltuk sayısından daha aşağıda kapasiteye sahip olamayacağını öngörülmesi ve hükme bağlanması dikkat çekicidir.

c) Şaşırtıcı bir diğer husus, ilgili sektörde, bir bakıma, başka her sektörden daha fazla kamu müdâhalesinin varlığı olgusudur: Bugünkü mevzuat itibariyle, otobüs işletmeleri uygulayacakları fiyatları, Ulaştırma Bakanlığı'nın ilgili birimine onaylatmak durumundadır. Daha önemlisi de, 7 Eylül 2005 tarih ve 25929 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan “Karayolu İle Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ” ile, firmaların uymaları gereken taban ücretler, “Bakanlık” tarafından belirlenerek yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, firmalar belirledikleri tarifelere uymak mecburiyetinde oldukları gibi, bu tarifeleri görülebilecek şekilde asmak da zorundadırlar. Asgari dört ay,

azami altı aylık süreler için belirlenen ücret tarifelerinin üzerinde ücret alınamazken, en fazla %20 indirim uygulanabilmektedir. Rekabet ihlalleri soruşturma konusu yapılır ve kararlar verilirken, bir kere daha düşünmeyi gerektirecek nitelikte mevzuat hükümleri vardır: 3348 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesi (d) bendinde, "Karayolu taşımacılığında kamu ve özel sektör tarafından yürütülen faaliyetlerin kamu yararı ve piyasa ihtiyaçlarına göre gelişmesini sağlayıcı tedbirleri almak, gerektiğinde taban ve tavan fiyatlarını tespit etmek ve uygulamayı denetlemek", Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında sayılmıştır.

d) Taşıyıcıların, acente ve komisyoncuların yeterlilik şartlarını düzenlemek, gereken hallerde yetki belgesi vermek ve denetlemek, taban ve tavan fiyatlarını tespit etmek, hatta indirim oranlarını dahi belirlemek gibi yetki ve sorumlulukların ya da birtakım inisiyatiflerin kamu yetkililerine verildiği bir sektörde, birtakım anlaşmalar yoluyla rekabetin ihlal edildiğini iddia etmek ne derece doğru bir tespit, verilecek cezalar ne derece hakkaniyete uygun olacaktır? Mevcut düzenlemelere bakılırsa, sektörün "birincil düzenleyicisi" ve yetkili otoritesi Ulaştırma Bakanlığı'dır. Kestirmeden ifade etmek gerekirse, Bakanlığın görev ve yetkileri ile ilgili duyarlılığı ve uygulamadaki başarısı, şikâyet ve rekabete aykırılığı iddia konusu olan problemi büyük ölçüde çözümlenecek ve ortadan kaldıracak niteliktedir.

e) Tabipler Odası, Barolar, TMMOB, Esnaf ve Sanatkârlar Odaları gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekküllerinin, fiyatlarla ilgili uygulamalarına rekabet açısından gösterilen yaklaşım ve değerlendirmeler, bir bakıma daha fazlasıyla, şehirlerarası otobüs işletmeciliği ya da taşımacılığı için de geçerli ve gereklidir. Bilindiği gibi, yukarıda sözü edilen meslek mensupları, üyesi buldukları kuruluşlar aracılığı ile, kuruluş kanunlarından kaynaklanan yetkilere dayanarak, rekabete aykırı fiyat belirlemeleri yapabilmektedirler. Halbuki, otobüs işletmelerinin tabi oldukları mevzuat ve bu alandaki kamusal müdahale araçları, diğer meslek alanlarına, piyasalara ve hizmet türlerine göre daha fazladır.

4. Rekabet Hukuku ve Politikası çerçevesinde, per se rekabet ihlali olarak telâkki edilen anlaşmaların temel ve tipik özelliği, bu anlaşmaların yazılı veya sözlü olmalarından ziyade, rekabeti önlemeye veya azaltmaya dönük kasıt ve niyet ile yapılmış olma özellikleridir. Gerçekten de, kasdın veya niyetin kötü olduğu, savunulamayacak türden anlaşmalar, kamuya açık olarak yapılmaz, genellikle gizlidir ve çoğu kere ilan edilmez. Çünkü gizlenecek, ayıplanacak ve cezaî müeyyidelere konu olacak tarafları, istismar, fahiş kâr, piyasaya girişi engelleme, yıkıcı fiyatlandırma gibi hedefleri vardır. Hâlbuki, şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında, Rekabet Kurulu'nun önüne gelen rekabet ihlâli iddiası taşıyan şikâyet ve tespitler, genellikle ilgili coğrafi pazardaki teşebbüslerin, hep birlikte aldıkları kararlar, hatta bazen kamuoyuna ve kurum yetkililerine açıkladıkları gibi, kendilerince, haksız rekabeti önlemek amacıyla sağladıkları mutâbakatlar (anlaşmalar) şeklindedir. (Rekabet Kurulu'nun arşivinde, ilgili kamu kurumlarınca belirlenen taban fiyatlara, bir şehirde otobüs işletmeciliği yapan

herkesin uymasını temin amacıyla yapılan ve noter huzurunda imzalanan anlaşma örnekleri vardır!) Yaygın şekilde görüldüğü gibi, terminalerde her firmanın bilet satış mahalline astığı tarifelerin altında genellikle, o terminalden yolcu alan teşebbüs yetkililerinin imzaları veya mühürleri vardır. Bu tarifeler, imza ve mühürler gizlenmemiştir, okunup görülmesi için bilakis panolara asılmıştır. “Per se” rekabet ihlali olarak değerlendirilebilecek bir “anlaşma”ya teşebbüsler niçin bu kadar rahatlıkla imza atarlar ve sonra ilan ederler acaba? Bilgisizlik mi, yoksa, kasıt veya cür’et mi? Meseleye biraz daha yakından bakmak gerekmektedir: Kanuna, Rekabet Kurumunun varlığına rağmen, bu kadar açık veya aleni bir “rekabet ihlali”, kasıt, ısrar veya kötü niyet ya da cür’etkârlıkla değil, olsa olsa, bilgisizlikle veya uygulamanın sakıncalı olmadığı algılaması ile açıklanabilir. Bu görüşü destekleyecek, çok sayıda gözlem ve tespit vardır; doğrusu bir ilde, dar bir coğrafi pazarda faaliyette bulunan, aynı ortak mekanda, aynı hatlar için bilet satan teşebbüslerin farklı fiyatlar belirlemesini beklemek, gerçekçi ve uygulanabilecek bir yöntem değildir. Aynı terminalde, farklı teşebbüslerin, aynı hatlar için kesecekleri biletin fiyatının, farklı olmasını istemek ve beklemek, uygulamaya bakılırsa, olmayacak bir duaya âmin demektir! Rekabetin tesisini, tabir caiz ise bir “formalite”nin varlığı veya yokluğuna indirgemek , rekabet savunuculuğu açısından gerekli gibi görülse de yeterli olmayacaktır.

5. Kurul tarafından rekabet ihlali olarak tanımlanan “tablo”, aynı terminalde bilet kesen teşebbüslerin yan yana çalışırken geliştirdikleri ve esasen başka türlü uygulamanın da zor veya mümkün olmadığı, bir bakıma kaçınılmaz bir durumdur. Dolayısıyla Ülkenin hemen her tarafında yaygın şekilde uygulanan bu tarzı, teşebbüs veya müteşebbislerin kasdı mahsusla, ısrarla sürdürdükleri bir rekabet ihlali yolu olarak görmek, biraz da gerçeklere göz yummak demektir. Bir coğrafi pazarda, teşebbüslerin aynı fiyatları belirlemesi ve uygulaması her zaman illâ ki “anlaşma” değildir. En azından, her zaman bu tür “anlaşma”lar, ihlâl teşkil eden türden olmayabilir. Hatta, tüketicinin korunması vb. mülâhazalara itibar edilirse, belki, bu tür mutâbakatlar, piyasa dinamiklerinin sonucu ortaya çıkan, bir tür zorunlu paralellikler olarak da mütalaa edilebilir: Ulaştırma Bakanlığı’nın, konuya bu kadar müdâhil olmasının gerekçeleri nelerdir acaba?, sorusunun cevabı bulunmaya çalışılırsa, zannederim konu biraz daha aydınlanacaktır. ?

6. Ülkemizde, nasıl, hangi kurallar çerçevesinde çalışılması gerektiğinin kamu idaresi tarafından ayrıntıları ile belirlendiği bir alanda, rekabete aykırı olmayacak yaygın bir uygulamanın sağlanamamış olması dikkat çekicidir. Konunun, defâetle Kurul gündemine gelmesine, cezalar verilmesine, rekabetçi uygulamanın nasıl olacağına dair Kamu idaresi aracılığıyla birden fazla “bilgilendirme” yapılmasına rağmen, tabir caiz ise, “vukuât” devam ediyorsa, devam etmesinin sebeplerine ve çözüm yolunun ne olması gerektiğine yeniden bakmak gerekir.

7. Kurumsal etkinlik, âdil, yol gösterici ve caydırıcı kararlar kadar, ele alınan konunun rekabetçi açıdan doğru dürüst tanımlanmasından ve tablonun bütününe görülmesinden de geçer. Otobüsle yolcu taşımacılığı pazarında,

iktisadî analizle birlikte, pazarın sahip olduğu özellikler topluca düşünöldüğünde, ilgili dosyada da göröldüğü gibi, esasen , Rekabet Kurumunu tedirgin edecek, “vahim bir ihlal olgusu” yoktur.Kanaatime göre, Kurulun müdâhil olması gereken, önemli, tipik bir rekabet ihlali, belirgin bir istismar olmadıkça, soruşturma açmak ve ceza vermek yerine Kurul, sektöre yönelik ve uygulanabilirliği olan görüş ve tavsiyelerini etkili yöntemlerle ilgili çevrelere intikal ettirmeye devam etmelidir. Cârî mevzuata göre, bu alandaki yetkileri hayli belirleyici olan, diğerk kamu kurum ve kuruluşlarının etkin olması, Kurulun gündemine taşınan ihbar veya şikayet kaynaklı, “rekabet ihlâlî” iddialı problemleri büyük ölçüde halledecek niteliktedir.

8.Yukarıda sözü edilen bütün bu sebep ve mülâhazalar ile, Nevşehir ilindeki iki teşebbüsle ilgili, ortak fiyat belirleme ve terminalde bulunan bilet satış mahallerinin kapatılması şeklinde somutlaşan “hakim durumun kötüye kullanılması” eyleminin daha düşük bir ceza ile hükme bağlanabileceği, Nevşehir ve Aksaray ilindeki diğerk teşebbüslerin eylem ve işlemlerinin ise, zaten, rekabet açısından istenilen sonuç da alındığı için cezalandırılmaması gerektiği görüşünü savunuyorum.

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI
Kurul Üyesi